

Sarsuèla bilingüe, en un acte y en vèrs per

JOSÈP COSTA Y GARRIGA

MÚSICA DE

D. **M. T. Y S.**

Prèu: 2 pessètes.

Manrèsa: Impremta de Sant Josèp. — 1899.

EL PARANY

SARSUÈLA BILINGÜE, EN UN ACTE Y EN VÈRS

PER

Josèp Còsta y Garriga

MÚSICA DE

M. T. S.

MANRESA

Impremta de Sant Josèp

1899

REPARTIMENT

DON ANTON. . . .	50 anys.	}	Corredors de Bolsa.
» ENRIC.. . . .	50 »		
» PACO.	30 »		
» GARROFA. . .	30 »		
» PANCHO. . . .	60 »	—	Americano retirat.
UN INSPECTOR.			
UN CONSERGE.			

Còro. — Sòcis d' un Cassino bursátil.

Comparsas. — Dos policies, guardies ò mossos de l' Escuadra.

L' acció en nòstres dies.

Esquèrra y drèta: les del espectador.

Nòta esplicativa

D. ANTÒN, es un tipo del molta gravetat.

D. ENRIC, es safallós ò sigui que parla fent córrer molt les *cés* y ab molta cantarella.

D. PACO y D. GARRÒFA, tipos decidits y xarraires; may dèuen estar quiets, sobre tot l' últim.

D. PANCHO, tipo d'americano del Clòt ò sigui molt pastanaga.

ACTE ÚNIC

L' escenari representa el saló d' operacions d' un Cassino bursátil, y a falta d' altre podrá servir perfectament un saló qualsevòl. Pòrtas al fondo y a drèta y esquèrra. A un cantó de la escèna una taula-escriptòri. Dos quadros anunciadors a la parèd. Très ò quatre cadires de Viena al voltant de l' escriptòri. Es de dia. Durant tot l' acte, pòden y dèuen entrar y sortir individuos del còro ò sien bolsistes, més sempre procurant fer lo mènos soroll possible, per no interrompre les escènes.

ESCENA PRIMERA

D. Antòn, D. Enric, D. Paco y còro de bolsistes

Tots fan rodona ó ròtllo al axecarse el teló, y estant ab carteres y llápis a la ma, còm si anotessin les operacions que fan. En la pòrta del fondo el Conserge d' uniforme y ab una campana gròssa a la ma, que tocará al final del cant.

Núm. 1.—Cant

Tot el coro. Es l' ofici de bolsiste
productiu y de bòn tò,
sens tenir tan sòls cinc duros
vèns y compres els millons.
Si liquides ab ganancies
cobrarás còm hòme honrat.
Mes, si pèrds, al quadro at pòsan
per cobrar ja te 'n traurán.

Baxos coro. Dono Franses.
Tenors » Compro Orènses.
Baxos » Tinc Ibèrics.
Tenors » Cubas prènc.
Trèsos al prèu de quaranta
fins cincents mil rals ne vènc.

Baxos » Dòncs a sèt octaus jo 'n dono.
Tenors » Jò a très quarts, cupon enter.
Prènc a tots prèus Nòrts y Cubas.
Baxos » Dono.
Tenors » Tomo.
Baxos » Prènc.
Tenors » Doy.
Tots Fet.

COBLA SEGONA

Tots. Quan els partes ja n' arriven
de Paris ò de la Cort,
se 'n inventen mil mentides
perquè puji ò baxi 'l jòc.
Axò son ardits de Bolsa
que repòrten crèdit gran.
Si ho fèyes jugant al monte
al cafè t' agafarán.
Baxos Dono Franses, etc, etc. (còm l'altre final de cobla)

COBLA TERCERA

Tots. Y axís sempre, a totes hòres,
los trastorns aprofitèm,
fins les festes de precepte
per jugar no respectèm.
Res nos fa de nòstre Pátria
els treballs y sufriments;
cap creència nos apura,
no volèm sentir gemecs.
Baxos. Dono Franses, etc., etc. (còm els anteriors).

(Pòcs compassos antes d'acabar l' última cobla, el Consèrge tocará la campana ab fòrça, y 'ls coristes, al sentirla, anirán desfilant per les pòrtes laterals, després de acercarse alguns al escriptòri y fer còm si escribissin y altres després de mirar un rato els anuncis del quadro. El director d' escèna en èxa òbra dèu estar enterat de lo que es la Bolsa per imitarla).

ESCENA II

D. Antòn D. Enric y D. Paco

Declamat

D. Antòn No contava que baxesin
tant depresa els locals,
de Madrid venen ab alsa...

D. ENRIC — Casi bé un enter y quart.
D. PACO — Qui habia de pensarho...
D. ANTÒN — Tant y tant, ningú, es clar.
Que baxesin una mica
era lo mès natural;
pero... ¡tant!...
D. PACO — ¡Còses d' Espanya!
D. ENRIC — ¡Que hi farèm! Els governants
si 'ls hi pòrten un projecte
que 'ls hi pugui donar rals
per mèdi d' alguna prima,
l' endemá 'l decretarán.
Per dolentíssim que sigui
sens mirar si ab ell fan mal;
mès, si 'l projecte es serio,
just, benèfic... y formal,
prò... ¡no dona rès! *nequaquam*
de projecte no exirá.
D. PACO — Vamos, dispensi Enriquèt, (burlantsen)
es estrany el seu parlar;
sobre tot quant ab la cüa
desfá lo que fa ab el cap,
Vostè predica conciències
y vaja, quant li dona rals,
no dexa d' embolicarshi
per mès que fassi... pecat.
D. ENRIC. — Es, Dòn Paco, que no olvido
qu' aqui dins hi tinc un *cranc* (tocantse 'l front)
qu' em recòrda ab son rosèc
que no obrèm còm cristians.
D. PACO — ¡Ja! ¡ja! ¡ja! ¡Quines idèes (rihent)
mès rancies!
D. ENRIC — ¡L' esquilat! (enfadat)
D. ANTÒN — Vaja, Senyors, tinguin calma.
D. ENRIC — Dòncs, que calli.
D. PACO — Ja 'l complasc.
D. ANTÒN — Dèyam, dòncs, qu' aquèsta baxa,
no debia havèr arrivat
tant depressa, y es eczacte
segons càlculs prudencials.
. . . . (petita pausa)
Vostès saben que fa dies
qu' un convèni van firmar
els Banquers d'aquèsta plaça

ab els seus corresponsals
de Madrid, París y Londres
per fer pujar 'ls *locals*.
El Club, y en son nòm nosaltres,
que regim la Societat,
junt ab Dòn Garrofa quinto
y altres socios principals,
varem entrá 'n lo convèni
per fer atmòsfera...

D. PACO — Vritat.

D. ANTÒN — Els valor sempre pujavan
y pujavan sens parar.
Els Banquers, donant molt bombo
y mès que tothòm cridant
fèyan vèurer que compraban
ab empènyo els *locals*,
quals valors, naltres, al acte
ne veniam d'amagat.
D'èx mòdo lo públic cego
se matava per comprar
'l molt paper que 'ls Banquers
tenian acaparat;
y fins 'n descobèrt veniem
millons y millons a raig.
Avuy la jugada es feta
y 'ls hi convé liquidar.
Dòncs, lo...

D. PACO (Interrupció rápida y ab mistèri mirant per tots cantons),
Pero hòme, calli;
qu'ens podrian escoltar.

D. ANTÒN — Dòncs... axís sabèn qu'es Sòcio
ab secret del Sindicat,
avuy decreta abolirne
les subvencions, y es clar,
els valors que tant pujavan
ara anirán cap a bax,
sobre tot ab la pensada (vèu vaxa)
que tinguerem tots plegats
de fer sortir una partida
de perduts y mòrts de fam,
perquè tirant cuatre tiros
y cridant *lá del fanal*
trastornessin la gent d'ordre,
qu'espantada portará

per vèndre tot 'l paper
que li habiem endosat.
Allavors, per quatre quartos
ne podrèm torná a comprar
els valors que al descobèrt
veniem pe 'l Sindicat.

D. ENRIC. ¿Y si per una denuncia (ab vèu baxa)
ò tant sòls per un etzar
es descubrís que pagavem
els del Club als sublevats...?
¡Rèyna del Cèl! allavòrs...
ni tant sòls ho vull pensar.

D. ANTÒN. No tingui pór, tròs de *quoniam*, (ab vêu baxa)
y parli un xiquèt mès bax.

D. ENRIC ¡Tinc una pór! ¿Que 'ns farian? (id).
¿Ens daurian portá 'l pal?

D. PACO Calli ximple; èxa jugada (id).
cap temor nos te de dar
sabèn tenim les espatlles
ben guardades pe 'ls de dalt
que forman part del Orient
que govèrna fa molts anys
el Capítol y les Lògies
de la nòstra Capital;
sòls te de pensar que 'ns dona
a guanyar alguns mils rals.

—

D. ANTÒN Jò comparo èxes jugades (naturalitat)
fetes axís ab gran sal
ab lo anar a cassá 'b tèlas,
ahont ficat en el parany
'l cassador, ab les *muntas*
fan dels aucells de reclams.
Els Corredors còm les *muntas*,
y servim per fer parar
ò jugar qu' es lo metex
a n' els que 'ls hi sòbran rals.
Ja son dintre la parada; (imitant un cassadó)
ja tots contents van compran
ò venent; dòncs... còp de tèles
dona 'l Banquer, y en paus;
la meytat quedan sens quartos
y els demès esplumisats
van fugin, sèns darse compte

fins... que 's tornan a parar.
Allavòrs, dali nosaltres
a servirne de raclam,
explicant las eccelèncie̅s
y el porvenir brillant
qu' oferèx als accionistas
el projecte tal ò cual;
y per ferlos mès convènce
y de nòu caure al parany,
ferlos resaltar que compran
els Banquers mès principals.
No impòrta que rès promèti
el projecte, emprèsa ò Banc;
lo que 'ns convé, es bullici
y còps de tèles...

D. PACO ¡Ja! ¡ja! ¡ja!
Dòn Antòn, axís m' agrada
parlá nèt y catalá.

D. ENRIC Conformes; mès jò pregunto,
confesantne una vritat,
mès que 'm dòlgui; en la Bolsa
¿no es pecat...?

D. PACO ¿Estafar?

D. ENRIC Just; ha dit la paraula
mès apropiada al cas.

D. PACO Estafar avuy en dia
es un honor, no un pecat,
còm avans fèyen entendre
els llanuts els capellans.
¡Estafar! ¡Sublim paraula!
¡Lo fi de sigle del art!
¡El Comers dat al alcance
del que no tingui ni un ral!
¡La carrera mès lluida!
(no pensant may en pagar).
¡La mès *chich* de les carreres!
si no 's pretent serne honrat;
convé dirsen, mès no serne;
aparentarho es bastant,
pux que 'l serne es un obstácle,
un impediment formal:
may se fará millonari
qui sòls escrúpols tindrá,
de 'ls demès, el qui no estafa

es segú, perquè no 'n sap.
¡Estafar! ¡Sublim paraula!
¡Qu' hermós ets vèrb «Estafar!»
¡Oh gran mot! convé aclarirte
y definirte còm cal;
no, còm ne diu l' Acadèmia
y pènsa 'l vulgo ignorant,
si no còm el mon modèrn
te comprèn en realitat.
Estafar, en els negòcis,
vòl dir ser llest, esquilat,
ser mès axerit que 'ls altres
ò siguin els estafats.

D. ENRIC Si 'm permèt amic Dòn Paco,
fentme tal vòlta pesat,
li repetiré que axò
que 'n diu honor, *estafar*,
pe 'l antíc Comèrs no n' era
ni per Deu may ne será;
per axò amic, dèc repetirli
que jò aquí... (senyala 'l front)

D. PACO (rient) Ja surt el cranc.
Mès díguim Dòn Timorato.
¿Còm ho critica, si ho fa?

D. ENRIC ¿Perquè? ¿perquè? (vacilant)
Vaig a dirli (resolució)
sèns volèrme defensar:
perquè ja que no practico
el debèr de serne honrat,
almènys qu' ho siguin els altres
que ma vêu escoltarán.
Ademès ara 's la hòra
de que 'ls hi sigui ben franc;
vostès per ferne negòcis
y enganyar als ignorants
volèn que la gent els tingui
per atèos exczaltats,
per Viransistas filosòps,
ò per molt despreocupats;
mès jò, tement qu' algun dia
sigui aquèt Club castigat
per ses jugadas duptosas
ò negòcis pòc honrats
he pensat per encubrirme

y tapar 'l meu obrar
fingir plaça de catòlic,
sent diable disfrassat.
Axís tothòm ne propala
que soc sèrio y molt formal,
que tinc molta conciència
y que 's pòt depositar
ab mi tota confiança
pux ne sèmblo tot honrat.
D' èx modo jò en la Bolsa,
millor dít en lo parany,
faig venir a jugá 'ls mansos
que vostès van espantant.
En aquèt món, cada *quisque*.
amic Dòn Paco estimat,
per poderne matar moscas
te lo seu modo especial.
Vostès ab crits y bullicis,
jò 'l revés, fent el *ñau, ñau*,
el mosca balba, el manso,
còm si no trenqués cap plat.
Finalment soc partidari
acèrrim y apasionat
del terme mitj, del sistèma
conservadó lliberal,
ó sigui dels mals almènos,
del llop un pèl... y en paus.

(Tots riuen).

D. PACO ¡Ja! ¡ja! ¡ja! al fi amigo
també se sab esplicar;
sab predicar conciències
y vèndre vinagre 'n gran.

D. ANTÒN Continuèm, qu' al fi y al cabo
ja sabèm que som germans
y còm tals ja vèm dar pròves
abans d' en la Lògia entrar
de serne en tots els terrènos
ductils, fins y tolerants.

—

Estan dònques, tots conformes
en sabèrho practicar,
no tinguin temor ni pèna
per els nòstres tribunals,
pux aquèstos ab cinquènes

ja sabêm que callarán;
mès a mès, tenim en compte
que 's la regla general,
salvo escepcions molt rares,
lo nòstre mòdo d' obrar.

—

En lo comèrs es corrent
que per vèndre ò comprar
s' hagi de dir lo contrari
de lo que 's vòl practicar·
¿Es vòl vèndre? Dòncs indiquis
ab insistència y formal,
qu' un té un compromis sèrio
per servir un parroquiá;
qu' está plè d' ordres de compra
y no 's pòt sortir del pas;
allavòrs, tinguin certèsa
de fer la vènta ab guany.
Axò, dòncs, en termes rancis
se 'n dèya avans enganyar;
axò de 'l Comèrs avuy
es el tema principal.
En fi, fora interminable
y sòls diré per remat
dos eczemples que compròvan
la bondat de nòstre obrar.

D. Paco — Però Dòn Antòn acabi
els companys deurán marchar.

D. Antòn — Escoltin que ja termino.

D. Enric — Digui dòncs.

D. Antòn — Voy al instant.
Es un hòme intel-ligent,
treballador y honrat,
mès, que 's pèrt ab sa botiga
ò ab sa indústria, per etzar,
per desgràcies de familia,
per tenir emfermetats,
perquè vèn pòc, ò hi ha crisis
ò altres còses semblants,
dòncs no 'ls hi cápiga dubte
que lo nòstre món dirá:
«que no se sabia entendre,»
«qu' era un ruc» y fins qui sab,
si no faltará que surti

de presidi un llicenciat
pretenen sa honra pura
y son nòm digne y formal
embrutar ab fera rábia
arrosegantla pe 'l fang.
Ara al revés; per tot troban
estafas, cent còps quebrats,
que may han pagat els dèutes
de les quiebres qu' han donat,
y avuy gòsan de gran crèdit
y de eccelent ben-estar,
grácies als comptes passius
qu' han lograt ferne passar
còm a partides fallides
per formar son capital.

D. ENRIC Axís, dòncs, no hi ha cap dubte,
qui vòl viurer y vòl lograr
adquirir una fortuna
en la nòstre societat
dèu serne molt axerit,
y no serne massa honrat.

D. PACO. Dòn Antòn n' es l' evangèli
lo que acaba d' esplicar;
Sòrt qu' ho practiquèm al pèlo,
d' altre mòdo quants badalls
hauriem ja fét de gana
els bolsistes molt temps ya.

D. ENRIC Algú vé; es Dòn Garrofa. (mirant drèta)
(Se sent una vèu que s' acòsta cantant.)

D. ANTÒN ¡Ditxós éll!

D. PACO ¡Sempre cantant!

ESCENA III

Dits, y Dòn GARRÒFA que surt per la pòrta drèta.

Núm. 2.—Música.

D. GARRÒFA Corredor soc de la Bolsa,
de vostès molt servidor;
es mon nòm Garròfa quinto
y a n' al nòm jò faig honor.
Les gòtlles que clavo
a tots els babaus

els Sants ne farian
tornarne fins blaus.
Y soc un Corredó,
de allò milló,
que faig operacións
per molts millóns;
y 'm tenen els clients
y els Banquers,
confiança molt cabal
y sens rival:
y encare que 'ls enganyi,
pux sòls m' hi pinto,
els tontos sempre 'm cridan
«*Garròfa Quinto*»

—

D. Antòn, D. Paco, D. Enric y dit.

Que visca, dòncs, la Bolsa,
el jòc de cotxe y guants;
pux ella es nòstra indústria
y 'ns fá guanyá molts rals.
Que 's pèli qui si fica
portantne algun diné,
còm no 'n tenim nosaltres
jamay hi perdrèm rès.

—

COBLA SEGONA

D. Garròfa — El que busco sòls son quartos
per podèrne disfrutar;
tot lo del món son romansos,
vivím dòncs, sens treballar.
Les gòtlles etc. etc. . . .
. . . .
. . . .

(igual que l' anterior cobla hasta 'l fi de tots).

Declamat

D. Paco — Vamos Garròfa, li juro
que 's un Corredó trempat;
sempre de guassa y de broma;
no s' apura per rès may.
D. Garròfa — ¿Qui? ¿Jò? Bòna la fariem.

Sòls tinc por d' allò... ja sab. (misteriós)

D. ENRIC ¡Ay! jò també... (ab por)

D. GARRÒFA ¡Si 's sabia!... (fent el perúc)

D. ENRIC No m' ho digui; Deu me 'n guart. (espantat)

D. ANTÒN ¡Bé! ¡bé! ¡bé! Dexèmho corre
¿el mal temps volèu cridar?

D. GARRÒFA ¡Ja! ¡ja! ¡ja! jò sòls ho dèya
per riurem d' aquèt cobart
que tot el dia tremola
pensant que l' agafarán
quant sab molt bé, que nosaltres
sòls cumplim ordres de dalt.

—

Per lo demès; per la Bolsa;
¿perquè 'm tinc jò d' apurar?
¿perquè ara pujan ò baxan
els nòstres valors locals?
¡cá! ¡cá! ¡cá! ¿Qu' hi pèrdo algo?
¿Jò?... còm vostès, ni un ral.
El que vull son transaccións,
operacions y trasbals,
fer moltes compres y ventes,
al descobèrt, a la par,
a la *baxa* si ho demanan,
ò ab *alsa* si 'm demanan rals;
y còm jò, vostès metexos,
¿Contestin? ¿Diguin? ¿Que fán?

—

Arreplegar els *conquibus*
d' els clients qu' han embaucat.

D. PACO Vamos Dòn Garròfa *Quinto* (abrassantlo)
per la *muy*... ni 'n Castelar
el guanya; y es una llástima
que no hagi estudiat
y seguit la diplomácia
que 'n seria un nòu Bismark.

D. ANTÒN Dòn Garròfa, lluny modèstia;
Dòn Paco diu la vritat.

D. ENRIC A mi 'm té ab els seus discursos
que la baba sempre 'm cau.
Quant el sento còm s' esplica
sobre 'l molt que produirant
les accions del nòu Tranvía
que será tirat per gats,

y atravessant l' Ocèano
fins a Cuba portará...
quedo confós, pux no atino
de que 'ls gats se mantindrán.

D. GARRÒFA L' inginyé de l' emprèsa, (ab énfasis)
êmul d' en Lessèps el gran,
diu que la part econòmica
li féu que triés els gats
per motor, pux qu' ells metexos
voy corrents ne pescarán
per menjar quant tinguin gana
els pexos de dins la mar.

D. PACO ¡Ja! ¡ja! ¡ja! ¡Es bòna idèa!

D. ANTÒN Amic Garròfa ¡quin cap!
Sempre 'n té una de nòva
per dirne.

D. ENRIC Es la vritat.

D. GARRÒFA Vostès son uns... matatasses,
y axò 'm priva d' esplicals
un projecte que portaba
y que 'ns pòt proporcionar
el mil per hú...

D. ANTÒN ¡Canario!
Espliquis prompte.

D. PACO Al instant.

D. ENRIC Per nosaltres Dòn Garròfa
lo que fassi es acceptat.

D. GARRÒFA Grácies, senyors, no dubtaba
de vostès, per realizar
avuy metex el projecte
que ja pòrto preparat
sobre tot fentlos promèsa
de guanyar alguns mils rals.

D. PACO Espliquis que tinc angúnia.

D. ENRIC A mi 'l còr ja 'm fá trip... trap.
(Pausa. Garròfa 's moca, tús y escup.)
(S' assenten tots.)

D. GARRÒFA ¿Vostès conèxen de vista
un ricatxo americá
que tinc fá pòc per client
y 'm confia 'ls seus caudals?

D. ENRIC ¡Oh¡ si; ja sé per qui parla.

D. ANTÒN Ja l' habia jò filat.

D. PACO Fa cara de ser molt tonto.

D. **Garròfa** Un xic; però té molts galls.
Dit senyor, que 's diu Dòn Pancho,
quant a Amèrica va anar
fèya de manòbra y ara
fá pòr lo seu capital.
Ignoro y no vull sabèrne
còm ell l' ha pogut guanyar;
sòls me basta qu' ell el tingui
pe 'l projecte.

D. **Antòn** Endevant.

D. **Garròfa** Dòncs còm dèya, èx millonari,
qu' era un gran burro avans,
avuy n' es mès el redoble,
sens temor d' eczagerar.
En s' ausència prolongada
per l' Amèrica voltant
rè de bò son cap ne guanya
si no l' ha perjudicat.
De molt manso qu' antes era
ò catòlic qu' es igual,
viatjant lo pastanaga
per dirse qu' es il-lustrat,
sòls n' ha après mil utopies
y aberracions animals,
que còm sèbas sòls ne grillen
en cervells desarreglats.

D. **Antòn** Dòncs... y nosaltres Garròfa.

D. **Garrófa** Dòn Antòn, modèstia apart,
tenim mès il-lustració,
qu' els ximplèts d' els atrassats:
som lliberals, *sprits fòrts*,
francmasons...

D. **Antòn** Y radicals.

D. **Garròfa** En Religió som atèos...

D. **Antòn** Si senyor, y adelantats,
encare que d' vegades
pe 'l destino averiguar
consultèm a la sonámbula
si hèm de vèndre ò de comprar.
De partits no cal que parli.

D. **Garròfa** La política es un art
per manar y fer jugades
bursátils y comercials.
Nòstre Pátria n' es la Bolsa,

sens mès frontera formal
qu' els fils del telègrafo
qu' arriven per totes parts.
La llenga, sèns tenir Pátria,
també n' es universal;
es el *caló* de la Bolsa
que parlen a Portugal,
a Rusia, Turquia, a França,
l' al-leman y l' italiá.
Som conservadors a Londres,
a Paris republicans,
a Turquia absolutistes,
y a Italia molt lliberals.
Tant punt volèm llibre cambi,
còm protecció nacional;
rès m' hos fa que 'l pais plòri,
ni que parin els treballs
con tal que 'ls cupons se còbrin;
nòstre dogma son els rals.
Som del partit que govèrna
sigui *rúc*, *dolent ò car*.

D. ANTÒN ¡Bé! ¡bé! ¡bé! Dexèm discursos
y tornèm, si vòl, al grá.

D. GARRÒFA Torno al grá, mès no voldria
interrupcions.

D. PACO No 'n tindrá.

D. GARRÒFA Entre 'l curull d' utopies
que el tonto té 'n lo cap,
creo Dòn Pancho, que 'l món marxa
per una escala gradual
transformantse tots els hòmes,
germans del orangutan,
per reencarnacions seguides
fins la perfecció lograr.

D. PACO Es el tema espiritista.

D. ENRIC ¡Que 'n dèu serne de babau!

D. GARRÒFA Ademès té la mania,
qu' ab diners ne trobará
un específic ò mèdi,
una invenció especial
perquè l' hòme pugui viurer
a lo mènos dos cents anys.
Llavòrs, diu, ne podrá vèurer
y hasta, si convé, gosar

del fantástic mon perfecte
que 'l ximplèt n' ha somiat.
Sapigudes ses cabories,
ja me n' he forjat un plan
perquè passin a nosaltres
els millons de aquèx babau.

D. Antòn ¡Ell fós cèrt! ¿mès jò no atino?...
D. Paco Calli, dexi 'l esplicá.
D. Antòn ¡Quina operació tan sèria!
D. Enric ¡Será un ròbo!
D. Paco ¡Animal!
D. Enric Ja m' insulta...
D. Antòn Senyors, ordre.
D. Paco ¡Còm sempre surt ab el cranc!
D. Garròfa Per ferne la transferencia...
D. Antòn Just, transferir.
D. Paco ¡Bén xafat!
D. Garròfa Dintre pòc vindrá Dòn Pancho
per vèurer magnetizar,
pux li he dit qu' aquèsta tarde
esperiments ne fará
en el Club, un metje sabi
que n' acaba de arrivar,
precedit d' una gran fama
y renòm fenomenal.
Vostè Paco será 'l metje.
D. Paco ¿Hipnotizaré?
D. Garròfa ¡Cabal!
Rès hi fa que no hi entengui.
Es tan ruc...
D. Paco ¡Oh! per mi ray;
ja veurá còm ho trampèjo...
D. Garròfa Ab axò contaba ja.
Ademès còm sòls comèdia
tindrèm que fér!...
D. Antòn Es clar.
D. Garròfa Dòn Enric fará 'l *paciente*,
ò sigui l' hipnotizat.
Aquèst Club reunit en massa
la sessió presenciará;
mès, avants de dar principi
indicarèm als companys
punt per punt el meu projecte
perquè 'ns puguin ajudar.

Acabada la esperiència,
que 'ns deurá dexá assombrats,
èntre 'ls aplausos y vives
y fòrts picaments de mans,
vostè, Dòn Antòn pregunta
si convindria esplotar,
bax la direcció científica
del metex Doctor Pòcfart,
el seu invent *fi de sigle*,
la sèmi immortalitat,
que tan sòls ab una píldora
m' hos dirá que 's pòt lograr.
Els companys tots a la una
ab fòrts crits demanarán
que 's plantèji prést la còsa
incontinenti, al instant.
Del acòrd se n' estent acte
constituint la Societat
de la qual vostè propòsa
Dòn Enric, ab serietat,
per president de l' Emprèsa
Dòn Pancho, l' americá;
Per Tresorer, Dòn Antòn,
qu' ell el té per molt formal
y de qui may el tenòca
ne podrá desconfiar.
Per Secretari perpètuo,
si a vostès no 'ls hi sap mal,
a un servidó de vostès.

D. ANTÒN Secretari ja es nombrat.

D. GARRÒFA Desseguit, vostè propòsa (a Dòn Antòn)
que 's redacti ab un instant,
aqui metex, l' escriptura
de la nòva Societat.
A prevenció ja la pòrto
redactada ¡Es un parany!...
En ella n' hi ha un capitol
que ne diu molt detallat
que tots els Sòcis acòrden
per formarne el Capital,
emitir cent mil accions
de mil duros, nominals
per nosaltres, per Dòn Pancho
pagaderes al comptat.

Firmada ja l' escriptura
ja tenim l' hòme en el sac;
pux si 'l Doctor ens escapa
y quiebra la Societat,
sòls haurá perdut Dòn Pancho
per habershi embolicat,
sèns podèr pèrdre nosaltres;
y allavòrs son capital
es fondrá dintre 'ls balansos
que jò hauré formalisat.

D. Paco ¡Aceptado!

D. Antòn ¡Aprobado!

D. Garròfa ¿Estèm conformes?

D. Antòn Es clar.

(S' axecan tots).

Ara convé ab prestèsa
darne compte a n' als companys.

D. Enric ¿Y després... els interèssos?

D. Antòn Còm sempre 's repartirán
a prorrata èntre 'ls sòcis.

D. Paco (rient) Dòn Enric ¿y allò?... (Senyalant el cap)

D. Enric ¿El cranc?...
ja no 'l sento quant tinc l' honra
de guanyar axís els rals.

D. Garròfa ¿S' acepta?

D. Paco Fil a la agulla.

D. Antòn Queda per tots acceptat.

(Se 'n van tots quatre per la pòrta drèta; y ja fòra se sent el tòc de una campanilla al fondo que se sopòsa es la pòrta de l' escala).

ESCENA IV

Conserge, sòl

Ans de sortir per la pòrta del fondo, dirá cridant el primer vèrs)

(desde dintre) ¡Llaman Dòn Garròfa quinto!

(Entra y s' atura a la pòrta)

¡Garròfa quinto! (Mirant per l' escèna)
No 'l vèig.
Ahora mismo aquí estaba;
¿será al billar?

(Surt a la pòrta del fondo y diu lo «Josèp» còm si cridés y parlés ab algú).

¡¡Josèp!!

El caballero que llama
si no quiere estarse drèt,
que suba, mientras yo busco
Dòn Garròfa.
(una vèu fonda de dintre) *¡Está bien!*
Entre tant me voy per dintre
a fumarhi un cigarrèt.
(Se 'n va per una pòrta lateral)

ESCENA V

Dòn Pancho, sòl

(De levita blanca y sombrero jipijapa, tipo ridicul, molt gras, surt per la pòrta del fondo)

Cant. — Núm. 3.

COBLA PRIMERA

Me 'n dèyan Quico en el pòble
quant anaba brut de cals,
ara Dòn Pancho me 'n diuen
perquè tinc jò grans caudals.
El diner, sigui 'l que 's vulga,
a tothòm fa ser Senyor:
de sabèr renòm y crèdit
sempre 'n té qui té molt òr.
Perquè aquèll brillo
encisador,
es tan magnific
qu' atrau els còrs,
y a mès si trinca
ab gròcs xinxons
arrèu li diuen
«Amo y Senyor»
(Trayentse el sombrero per fer una costesia)

COBLA SEGONA

Pòbre Pátria sòls te queda
còm un sòmni ton passat,
tot ho pèrts, fins la vergonya,
ab la falsa llibertat.
El diner etc... etc...

COBLA TERCERA

Es gran mòda fer programes
per salvar nòstre Nació;
mès la Pátria vá enfontzantse
pux sòls buscan el turró.
El diner etc... etc...

COBLA QUARTA

Tinc mès sòn qu' una guixera
y el meu còll ja no pòt mès,
si 'm demanen altres cobles
de segúr reventaré.
El diner etc... etc...

ESCENA VI

Dòn Pancho dit, y D. Antòn, D. Paco, D. Enric y D. Garròfa y còro de bolsistes, tots entrarán per la pòrta de la drèta, enraonant els uns ab els altres ab gran animació).

Nòta. Dòn Paco dèu anar disfressat ridículment d' estranger, portant patilles y parruca llargues rosses, gran sobretodo, barrèt de copa blanc, y ulleres. Aquèt personatje procurará tota l' escèna eczagerar tant còm pugui, y fer totes aquelles còses que acostumen fer els magnetizadors, ya sien grans camades avant, enrera y de costat, contorsions ab el còs, y còps de braços al vent per fer vèurer qne trasmetèx el fluido magnètic. El director d' escèna procurará hi hagi molta calma en dir cèrts *bocadillos* per dar llòc a que travalli en gran manera la mímica dels actors tots, pues a mès de D. Paco, tots deurant eczagerar molt els seus papers y mès que tot els gestos ò part mímica.

Declamat

D. GARRÒFA Si senyors, es gran, sublime.
D. ENRIC May m' ho podia pensar...
D. ANTÒN Es el gran invent del sigle.
D. ENRIC Es portentós.
D. GARRÒFA No té igual.
D. ENRIC Jo no ho creuré fins que ho vègi.
D. GARRÒFA Vostè fa còm Sant Tomás.
D. ANTÒN Vamos prènguin assiento. (Dirigintse als bolsistes els quals anirán entrán y sentantse en uns bancs que hi haurá en el voltant de l' escèna.)
Pòt entrar Doctor Pòcfart. (Aquèx èntra fent grans reverències, a les que tots li van contestant, y desprès es queda drèt al mitj de l' escèna.)

D. ENRIC Dòn Pancho ¿vostè per qui? (Fent còm aquèll qui ab ell repara y allargantli ab molts complidos la má, Dòn Pancho dèu estar a un costat de l' escèna.)

D. PANCHO Hay vanido por parlar
quan Dòn Garròfa...

D. ENRIC Lo creo.
Tome asiento; ya vindrá. (Li dona una cadira.)
Dòn Garròfa, vingui prompte
que 'l demanan.

(Axò ho diu a Dòn Garròfa que fará 'l distret al fondo de l' escèna parlant ab uns bolsistes.)

D. ANTÒN Si li apar' (a Dòn Paco.)
ja pòt Doctor comensarne.

D. PACO Estarr bien.

(Fa una cortesia y dexa 'l sombrero y el sobretodo sobre una cadira ò banc.)

D. GARRÒFA Deu me la guard
(S' acòsta y ab molts compliments.)
Dòn Pancho.

D. PANCHO Si hay venido...

D. GARRÒFA Ja ho suposo, mès no cal
que 's retire ab tanta urgència
que per sòrt presenciará,
sent vostè casi un dels nòstres,
un esperiment molt gran.
Es Allemand d' Allemania
el inventor; ja ho veurá
si n' es de sabi; Permètiu
(de repent fent cumplidos.)
que 'l presenti a n' els companys.

(Dirigintse a Dòn Antòn y altres bolsistes que seurán pròp la taula y els quals, s' axecarán al sentirlo y darán la ma a Dòn Pancho, fentli puèsto al seu costat.)

Senyors, tinc l' honor altíssim
de podèrlos presentar
a Dòn Pancho... millonari
y un talent còm pòcs n' hi ha.

D. PANCHO Grácies. (apart) (Que bé qu' ho xèrra.)
Es custisia que me fan.

D. ANTÒN Siéntese aqui Dòn Pancho;
y comènsi Dòn Pòcfart.

D. PACO ¡Ah! Señorres ¿quien de ustedes
querrer ser hipnotissat?

D. PANCHO (bax a D. Antòn y Garròfa que sèuen apròp d' ell.)
Ma parese qu' aquèt Musiu

parla bé lo castellá.

D. Garròfa ¿Ja ho conèx?...

D. Pancho La costumbra...

D. Antòn El talent que Deu li ha dat.
(Alagant a D. Pancho.)
Cualquiera; osted escoja. (a D. Paco.)

D. Enric Dòn Paco no 'm fassi mal. (ab vèu baxa.)

D. Paco (Fa còm aquèll qu' eczamina ab la vista a la reunió y al ultim escull a Dòn Enric, el qual a la seva indicació s' axeca del llòc hont sèya, y va al mitj de l' escèna a sèurer a un' altre cadira que li entrega D. Paco.)
Mi parrece que el Señor
tener mès desarrotllat
la pretuberancia cránea
y el organisme animal.

D. Enric Ho serás tu, pòca sòlta. (bax a D. Paco.)
y cuidado ab mal parlar.

D. Paco (Durant la següent relació fa totes les maniobres d' un magnetizador y les que marca la relació ab gran pausa.)
Darr principio; muy silencio:
que el fluido cerebral
ya le estarr desarrollando;
prontamento dormirrá.
(Dòn Enric fará 'l paper d' un magnetizat.)
Este experrimento es solo
pasagero, còm verrant;
parra un sueño mas profundo
parra una siesta tomarr
acabado de comerr
de doscents años ó más,
mi tenerr unas pildóras
que he logrado yo inventar
a costa de mucho tiempo
de estudiar y de trevalls.
Ellas tenerr condensados,
por un arte especial.
tots los fluidos magnéticos
que se esparcen á la par,
sin hacer á nadie daño,
desde los pies hasta el cap.
(Pausa; Dòn Enric fa l' adormit.)
Ya lo verr; ya estarr dormido.
Si querrer, mi le hará hablar.

D. Pancho ¡Mecani! ¡Sèmbla imposible! (assombrat)

D. Paco ¿Ustedes conocerán

lo que es un foletófono?

D. GARRÒFA ¿Un fole...?... ¡ah! ¡¡¡oh!!! esclar (eczagerat)
todos lo sabemos mucho.

D. PANCHO ¡Oy que no, jò! ¡ay caram! (bax a Garròfa)

D. GARRÒFA Dissimuli, amic Dòn Pancho; (bax a D. Pancho)
si 'l sentissin ¿que dirán?

D. PACO Pues sin él, nuestro pacienta
les sensacions sentirá
al propio tiempo que habla
y seguèx hipnotizat.
Vostès verr; diga, responda,
(a Dòn Enric punxantlo ab un' agulla.)
¿mi que tenerr en la ma?

D. ENRIC ¡Ay! un' agulla. (Rescantse la punxada)

D. PANCHO ¿Que disa? (bax a Garròfa)

D. PACO Ven ustedes... (Ensènya l' agulla)

D. PANCHO ¡Ay caram! (Assombrat)
(Tots aplaudèxen y piquen de mans.)

D. GARRÒFA ¡Sublime!

D. ANTÒN ¡Mónstruo!

D. GARRÒFA ¡Soberbio!

D. PANCHO ¡Es axò un invent molt gran!

D. PACO Esto no ser rès encare;
mi sus ojeras tapar (ab un mocadò li tapa els ulls)
y mi hacer experimenta
que ser muy sensacional.

D. Paco encén ab un misto un tròs de diari mentres diu el següent y per detrás de D. Enric li acòsta la flamarada a la ma que li penja a un costat de la cadira.)

yo no decirle nada,
a mi ponerse al detrás.
y verrán còm endevina
lo que tenerr en la ma.

D. ENRIC (crit) ¡Ay! fòc.

D. ANTÒN ¡Brabo!

D. GARRÒFA ¡Que se repita!
(Tothòm torna a picar de pèus y mans aplaudin)

D. PACO No poder ser.

(Pausa; durant ella Dòn Paco treu el mocadó dels ulls de D. Enric y 'l fa axecar còm si fos un magnetizat.)

D. ENRIC ¡M' ha cremat! (bax a D. Paco)
Si 'm torna a darme martiri
se 'n vá tot al botaban.

D. PACO Calli per Deu, Dòn Enric. (bax a D. Enric)
Calli.

D. Enric ¡Se 'n recordará! (bax a D. Paco)

D. Paco (Ab vèu alta diu el següent, després de fer dar una vòlta còm si dormis a Dòn Enric per l' escèna y posantlo devant de Dòn Pancho.)

Otra prueba y ya concluyo:
Responda ¿quién té al devant?
Conteste pronto; lo mando;
yo querrer.

D. Enric ¡Un animal!

D. Pancho ¿Cá disa? axò no es cierto.

(Entra ofès y assombrat)

D. Paco Si senyor, ho ha endevinat;
sòls que parla còm la ciència
que nos tiene a tots per tals.

(Varies vèus de bolsistes criden còm a n' els tòros ab cantarella.)

¡Que 'l despertin! ¡Que 'l despertin!

D. Paco Si quieren pronto ho será.

(D. Paco fa una reverència a la reunió y luègo simula despertar a Dòn Enric trayentli els fluidos magnètics; acte molt còmic.)

D. Antòn Senyors diguin que 'ls hi sèmbla?

D. Pancho ¡Magnífic!

D. Garròfa ¡Piramidal!

D. Antòn ¿No 'ls hi sèmbla, còm a mi,
que podriem esplotar
esclusivament nosaltres
al Doctor Mister Pocfart?
¿No 'ls hi sèmbla que seria
una gran felicitat
podèr fer ús de les pídores
que 'l Doctor ha inventat
y axís dormir fins el dia
en que 'l món avuy d' enganys
sigui pe 'ls invents dels sigles,
totalment regenerat?

(Altre vegada aplausos y picaments de mans y moltes vèus tornen a cridar còm a n' els tòros ab cantarella.)

¡Aprobado! ¡Aprobado!

D. Pancho ¡Canario! la meva aldèya. (axecantse admirat)

D. Antòn (S' axeca també y fingint sorprèsa l' abrasa.)

D. Antòn Me 'n alegro; som germans

D. Garròfa Propòso que se li compri
el privilègi al instant
d'·aquèstos invents tan útils
a la nòstra humanitat,
els quals d' aquèsta manera

únics serèm a esplotar;
y perquè tots els presents
en disfrutèm per igual,
també vinc a proposarne,
y no dubto accepterán,
qu' una Societat es formi
per accions, pago al contat,
les quals pòden repartirse
entre tots, per un igual.

D. ANTÒN ¿S' accepta?

(Moltas vèus) ¡Si! ¡Si! ¡Aceptado!

D. ANTÒN Redacti 'l pacte social.

(Axò ho diu a Dòn Garròfa, qui se posará fer còm si escribís uns papers que se haurá tret de la butxaca.)

D. ENRIC (ya despèrt) Propòso per presidirnos
a Dòn Pancho.

TOTS ¡Acceptat!

(D. Antòn fa sèurer a D. Pancho en una cadira detrás de la taula còm si fós la presidència.)

D. PANCHO Jò per tresorer propòso
al Senyor. (Per D. Antòn)

D. ANTÒN ¡Ja ets al sac! (bax a D. Enric y altres)
(alt) Per Secretari, indiquin.

D. ENRIC Si à vostès no 'ls hi sab mal
el mès apte es Dòn Garròfa.

D. ANTÒN ¿Están conformes?

D. ENRIC Es clar.

D. GARRÒFA Podeu començá a firmarne (S' axeca)
la escriptura social

D. PACO Mi ya firma. (Firma)

D. ENRIC Jò també. (id)

D. ANTÒN Ara jò; ja pòt firmar (id)
vostè Dòn Pancho

(Dòn Antòn després de firmar dona la ploma a D. Pancho, qui busca per ses butxaques les ulleres, que no tròba, y al últim firma sènse elles.)

D. PANCHO No tròbo
les ulleres en cap part;
escribo muy malamienta
sense elles. (Firma)

D. ANTÒN ¡Oh! Res hi fa;
per malament que ho fagi...

D. GARRÒFA ¡El ximplèt còm ha firmat! (bax a Paco y Enric)

D. ENRIC ¡Ara si que ha vegut oli! (bax a Paco y Garròfa)

D. PACO ¡Còm riurèm ab els seus rals!
(bax a Enric y Garròfa)

(Dòn Pancho s' axeca desde la presidència, pega un còp de puny a la taula y ab molta gravetat diu:

D. PANCHO Como a Presidenta mando
desde luego començar
a fer pròves cuan nosotros
d' èxa invenció tan grant.

D. ENRIC ¡Macani! ¡ara si que' us trompa! (bax ab altres)

D. ANTÒN Accepto ab gust el seu plan. (a Dòn Pancho)
Pero avants convé que 'ns digui (a D. Paco alt)
si m' hos pòden fer cap dany.

D. PACO Mi senyors, no tenerr miedo
ningún dolor sentirán,
farant una soñamienta
muy dolsa

D. ENRIC ¿Es qué...? ¡caràm!

D. PACO Repito no tener medio
quant despèrtin m' ho dirant.

D. GARRÒFA ¿Y si no despertamos nunca?

D. ANTÒN Serèm *momios* dissecats.

D. ENRIC ¿Es que si acás...?

D. PACO Nada temin.

D. ENRIC Casi estic esgarrifat.

D. ANTÒN Axís dòncs, ¿èxes píldores
las podemos ya tomar?

D. PACO Hasta mi tomarna una.

D. PANCHO Dòncas, ja las pòt sacar. (ab solemnitat)

(Son molts els que fan rodona a la taula de la presidència còm si firmessin la escriptura; dant llòc axís als següents vèrsos apart èntre D. Enric y D. Paco)

D. ENRIC (Pero ¡Dòn Paco!...) (bax a Dòn Paco)

D. PACO (No temi, (bax a D. Enric)
que sols son bòles de pa, (rápit)
allá dintre les hèm fetes
per si n' arrivés el cás,
de que Dòn Pancho, el ximple,
tingués pòr de sé enganyat;
yò les fèya, y Dòn Garròfa
un xic d' òpi ha fet comprar
que 'm posat tot en una
que a Dòn Pancho he destinat.)

(D. Paco ab solemnitat es trèu una capsèta de rapé plèna de bolètes de pa, de la butxaca, tots allarguen les mans per pèndren una, y ho destorba D. Antòn. Després 'n repartèx una a cada

actor el metex D. Paco, pero no se les menjen, fins que cantant tots a la una fant «*Clòc*» ab la llenga.)

MOLTAS VEUS ¡A mi! ¡a mi!

D. ANTÒN Ja veurán;
ell metex que les entregui;
continuin assentats.

Cant. — Núm. 4.

D. PACO ¡Atencion ¡molta atencion!
que ja comincha la operacion.

CÒRO Silènci dònes; silènci pues;
vinga la píldora del grand secret.

D. ANTÒN Antes de pèndrela, prègo a vostès
dèm el despido al Univèrs.

COBLA PRIMERA

D. GARRÒFA Adios Siglo diez y nueve
de les llums y dels invents,
nuestro ¡adios! te damos todos
per no vèuret ja may mès.

CÒRO Somos todos accionistas
d' èx invent marravellós,
dormirèm sòls una estona
solsament un sigle ò dos.

COBLA SEGONA

D. GARRÒFA Antes n' era nòstre pátria
el pais del retrocés,
mès avuy ab tants progressos
ningú tròba que anèm bé,

CÒRO Somos todos accionistas... etc. etc.

COBLA TERCERA

D. GARRÒFA Que se 'n pèrd, diu un adági,
cada bugada un llançòl,
el metex vé succehintne
al sofèrt pòble espanyol.

CÒRO Somos todos accionistas... etc. etc.

COBLA QUARTA

D. GARRÒFA Si tenia sòls cent duros
pujaria dalt d' un trèn.
cap a Roma a vèure 'l Papa

y a Venècia falta gent.

CÒRO — Somos todos accionistas... etc. etc.

COBLA QUARTA (bis)

D. GARRÒFA — Sèt plágues vá tindre Egipte
còm a cástic del Etèrn,
mês no vá tenir còm naltres
èxa pesta de gobèrn.

TOTS — Somos todos accionistas... etc. etc.

COBLA QUINTA

D. GARRÒFA — Diu l' autor que 'ls dona grácies
y els soluda carinyós,
que 'l seu còr ab vostès dexa
y a sa casa hi torna 'l còs.

CÒRO — Somos todos accionistas
d' èx invent maravellós... etc. etc.

D. PACO — La caxa de les píldores;
aqui tenerlas ya.

TOTS — ¡Adios! ja arriba l' hòra,
l' instant tan esperat.
Adios y buenas noches
¡quin gòig al despertar!

—

D. PACO *(Recitat)* — ¡A la una!... ¡ a les dugues!...
¡a les... très!

TOTS — ¡Clòc!

(Tots al fer *(Clòc)* ab la llenga y paladar, deurán simular que 's menjen la píldora ab grand solemnitat y èxtasis, el piano ò orquesta, per fer mès efecte fará un grand terretrèmol ò una escala.)

TOTS — Ja sento 'n mi grand frisança,
molta galbana; no sé 'l que tinc.
No feu soroll, que jò ja m' adòrmo,
els ulls se 'm tanquen, jò vull dormir,
jò vull... dormir; jò vull... dormir.

D. GARRÒFA — Callèu; veniu aqui. *(s' axecan tots y miran)*

CÒRO — Ja s' ha adormit al fi. *(si s' ha dormit D. Pancho)*

—

D. GARRÒFA — ¡Viva la grèsca! *(Ballant d' alegria)*

TOTS — ¡Viva la broma! *(id)*

D. GARRÒFA — ¡Quin còp de tèles!

TOTS — ¡Viva la Bolsa!

D. GARRÒFA — ¡Viva 'l salero del meu talent!

TOTS ¡Viva 'n Garròfa!

D. PANCHO *(estornuda adormit)* ¡Ecxèm! ¡Ecxèm!

(Rápidament tots s' assenten, y fan l' adormit cantant pero vigilant a D. Pancho).

TOTS ¡Ay! Els ulls se 'm tanquen
jò vull dormir; jò vull... dormir,
dor... mir.

D. Enric ¡Ara si que s' ha adormit!

Axò deurá dirho després d' axecarse y haber anat de puntètas a ficar una palla ò un paper al nas de D. Pancho, que deurá continuar immòvil adormit. Tots s' axecan y brincan de alegria.)

D. GARRÒFA ¡Viva la grèsca!

TOTS ¡Viva la broma!

D. GARRÒFA ¡Quin còp de tèles!

TOTS ¡Viva la Bolsa!

D. GARRÒFA ¡Viva 'l salero y el bòn humor!

TOTS ¡Viva 'n Garrofa!

CONSERGE *(crit fòrt solèmne)* ¡¡Un inspector!!

(Tots quedan espantats)

(Cuadro)

ESCENA ÚLTIMA

(Dits y un Inspector de policia, que aparexerá per la pòrta del fondo, acompanyat de guardies ò policies; part d' ells quedarán guardant la pòrta y els altres entrarán en escèna ab cordes per lligar als bolsistes, mènos a D. Pancho que continuará dormint en la cadira.)

Declamat

INSPECTOR (Ab molta gravetat è intenció.)
Senyors, la seva alegria
interromp a mon pesar;
es mon debèr y espero
que per axò 'm dispensarán.
(Solèmne)
¡Senyors, en nòm de la Lley
quedan prèsos!

D. ENRIC (plorant) ¡Fins lligats!
¡Ja ho vèu ara Senyor Paco!
¡si hagués cregut a n' al cranc!

D. ANTÒN (fent l' hòme) ¿Però de què se 'ns acusa?
¿Digui? que si es pòt tapar (bax, cambi tò)
per dinés no cal qu' estigui.

INSPECTOR ¡Quin atreviment tan grand!

el seu cástic será horrible.

D. ENRIC ¡Ay! Deu meu, ja 'm vèig al pal.

D. GARRÒFA Som bolsistes muy honrados
y miri molt lo que fa.

D. PACO ¿Per ventura som culpables
d' algun fet molt criminal?

INSPECTOR Callin y baxin el front
sent de la Lley al devant;
els mils duros qu' atesoren
adquirits, còm Deu ho sap,
al devant de la justícia
per salva 'ls no servirant.
Queden prèsos per sé autors (solèmne)
de rebelió y atentat
a la forma de Govèrn
que 'ns regêx.

TOTS ¡Ay! ¡ay! ¡ay!

(Pausa lleugera y després preparant el quadro final l' Inspector dirá el següent ab reticència y fòrça).

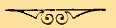
INSPECTOR Vostès eren la ma oculta
d' hont sortien els caudals
per pagar a quatre ximples
que la pell van arriscar,
enlluernantlos ab lemes
y discursos retumbants
plèns de mentides y farses
ab color de llibertat
y d' igualtat impossible
pux jamay l' han professat,
pero que al pòble prediquen
per poderlo esplotar.
Vostès, còm còr no tenen
y sòls pénsen ab fer rals,
no 'ls impòrta de la Patria
ni 'ls gemecs, ni 'l malestar;
lo seu dogma son els quartos,
inviolable y sagrat;
re 'ls hi fa que 'l mon s' enfonsi
si ab axò ne guanyan rals.
Son l' egoisme y l' usura
ab consorxi marital,
per vostès còm ab rès crèuen,
es sé un ximple l' esser honrat,
y son llanuts els que rèsen

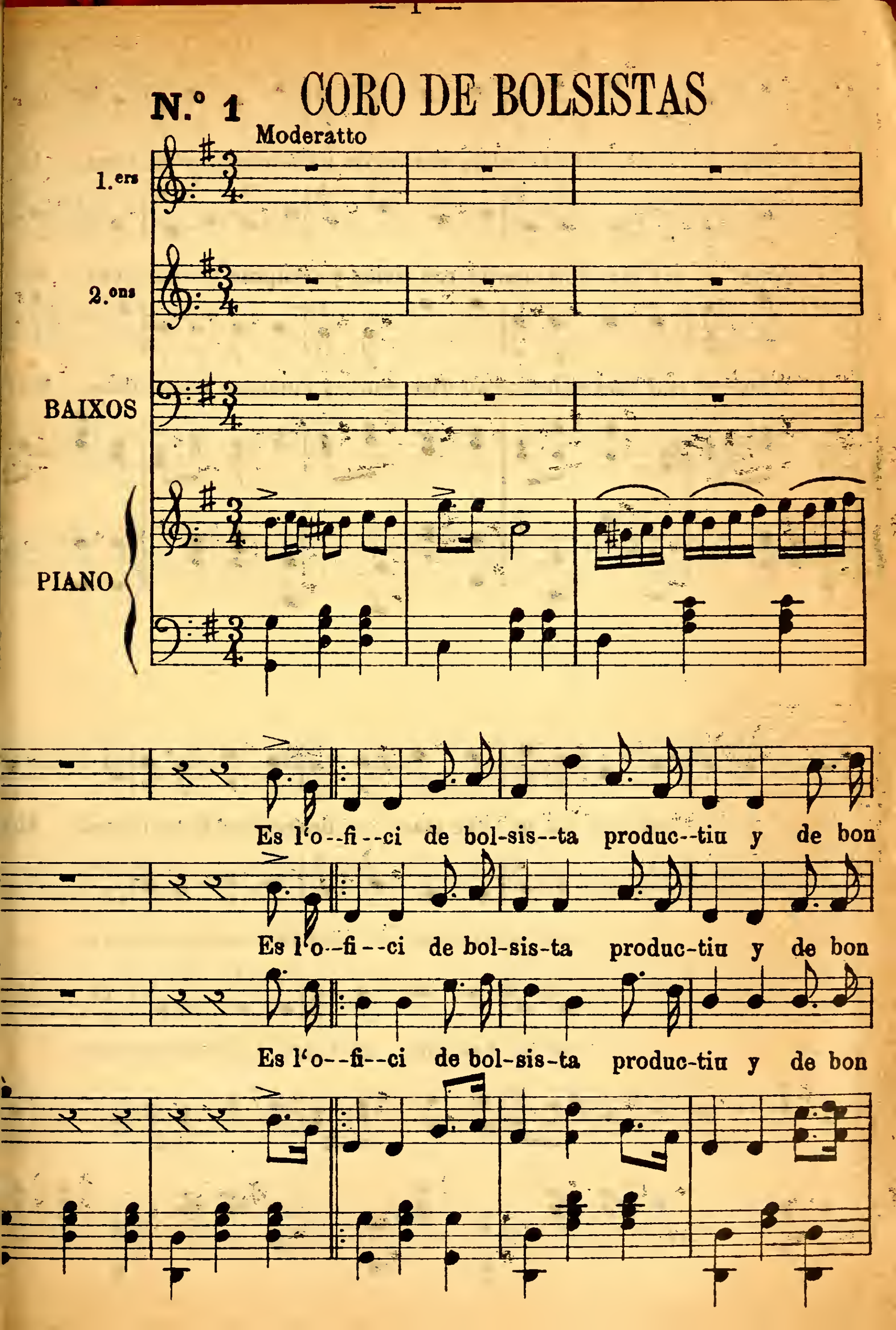
y que a na l' Iglesia van,
y fins a Deu escarnèxen
pux no hi han cregut jamay,
mes, me pènso que desd' ara
ab èx cástic, hi creurán.

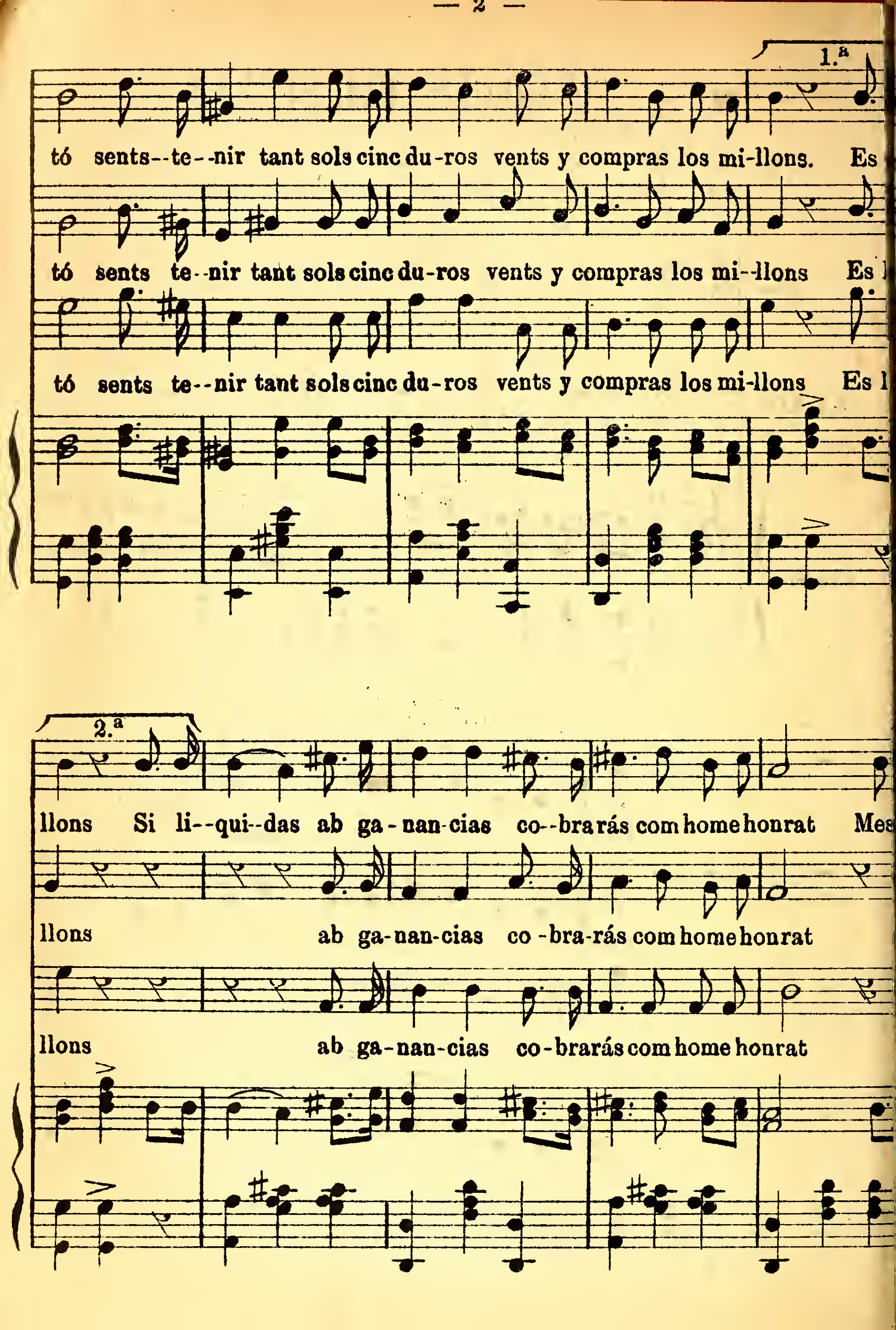
—

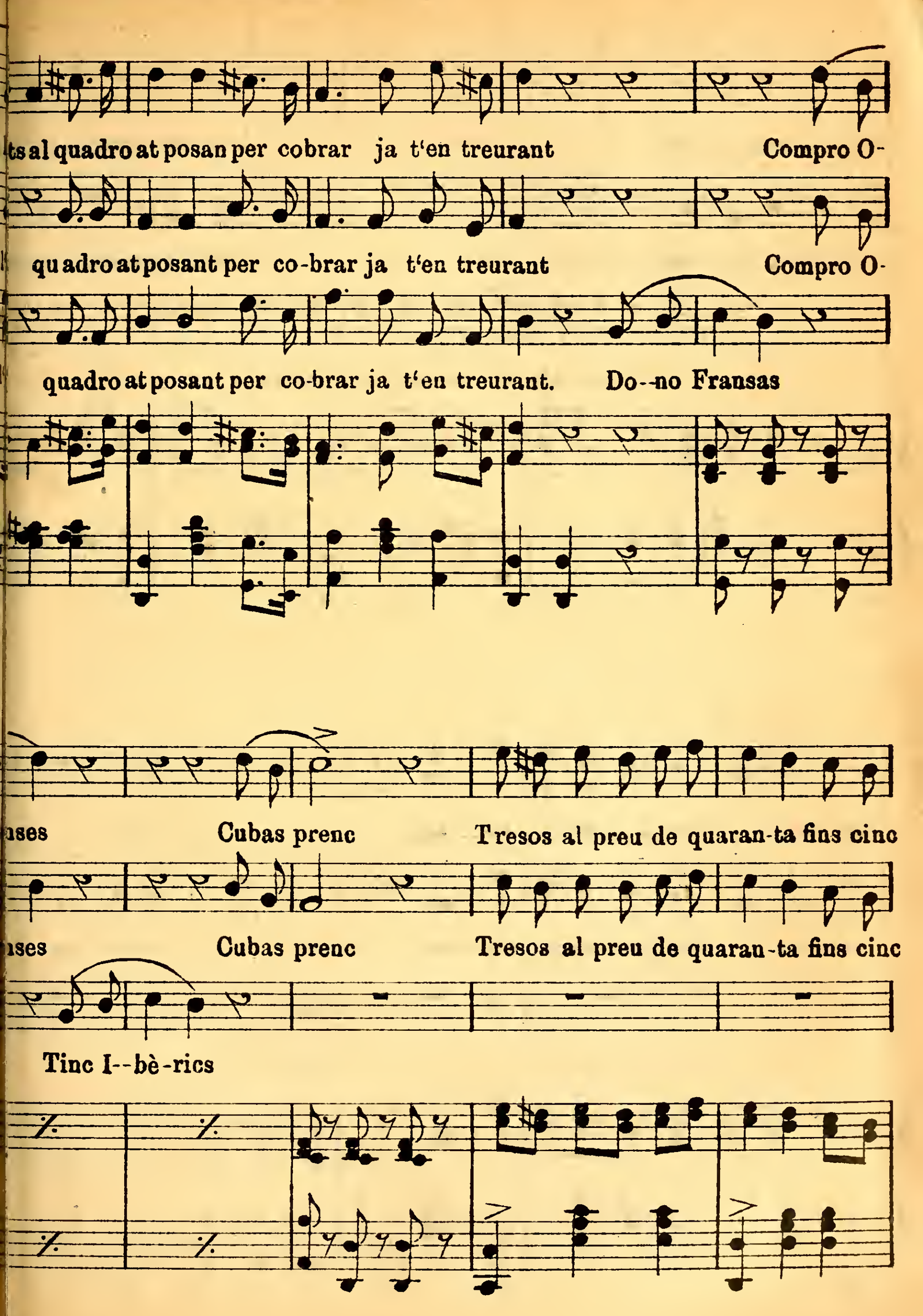
A sigut un còp de tèles
qu' he donat en èx PARANY;
vostès servien de *muntas*
o millor dit de reclams
(Senyalant a D. Pancho)
per ferne caure infelissos
dexantlos esplumisats;
mès avuy la Lley cassaba
y les tèles n' ha girat
y a n' al caure la barrella
a tots vostès ha axafat.
(Dirigintse al públic).
¡Oh! Públic amic, recòrdat
no dona felicitat
la riquèsa, si no pòrta
del Altíssim la senyal.

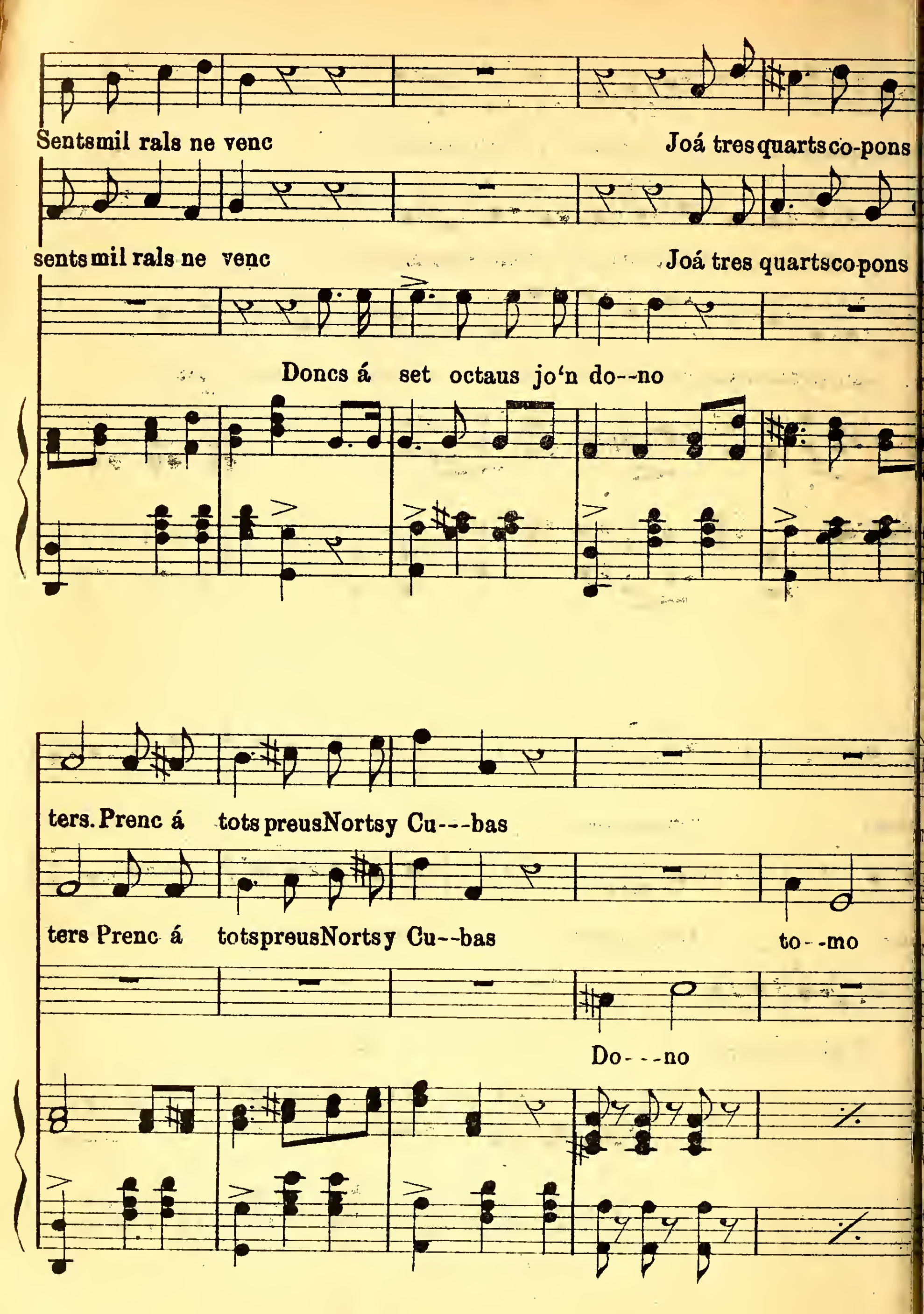
TELÓ RÁPIT

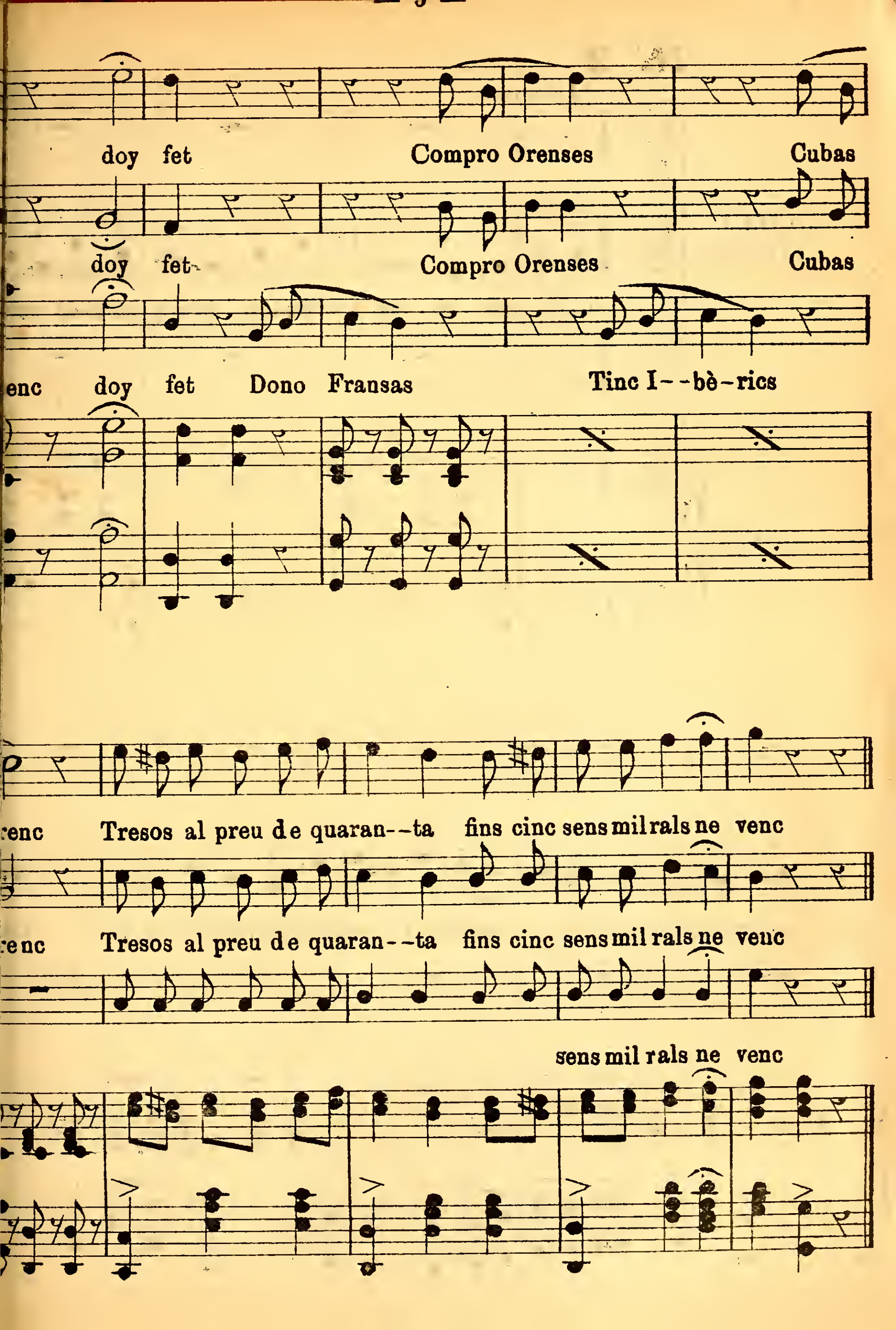

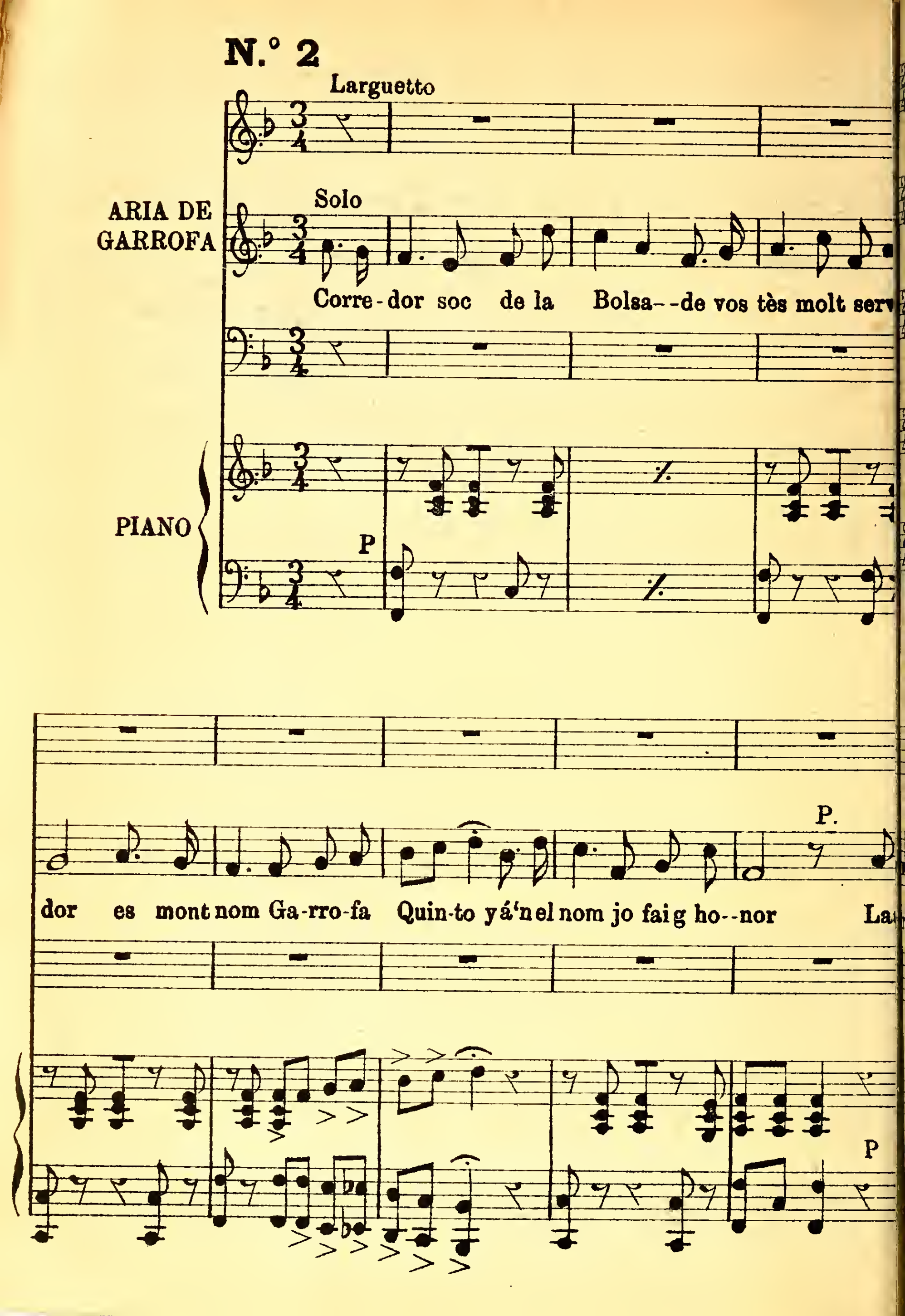

N.° 1
CORO DE BOLSISTAS
Moderatto
1.ers
2.ons
BAIXOS
PIANO
Es l'o--fi--ci de bol-sis--ta produc--tiu y de bon
Es l'o--fi--ci de bol-sis-ta produc-tiu y de bon
Es l'o--fi--ci de bol-sis-ta produc-tiu y de bon

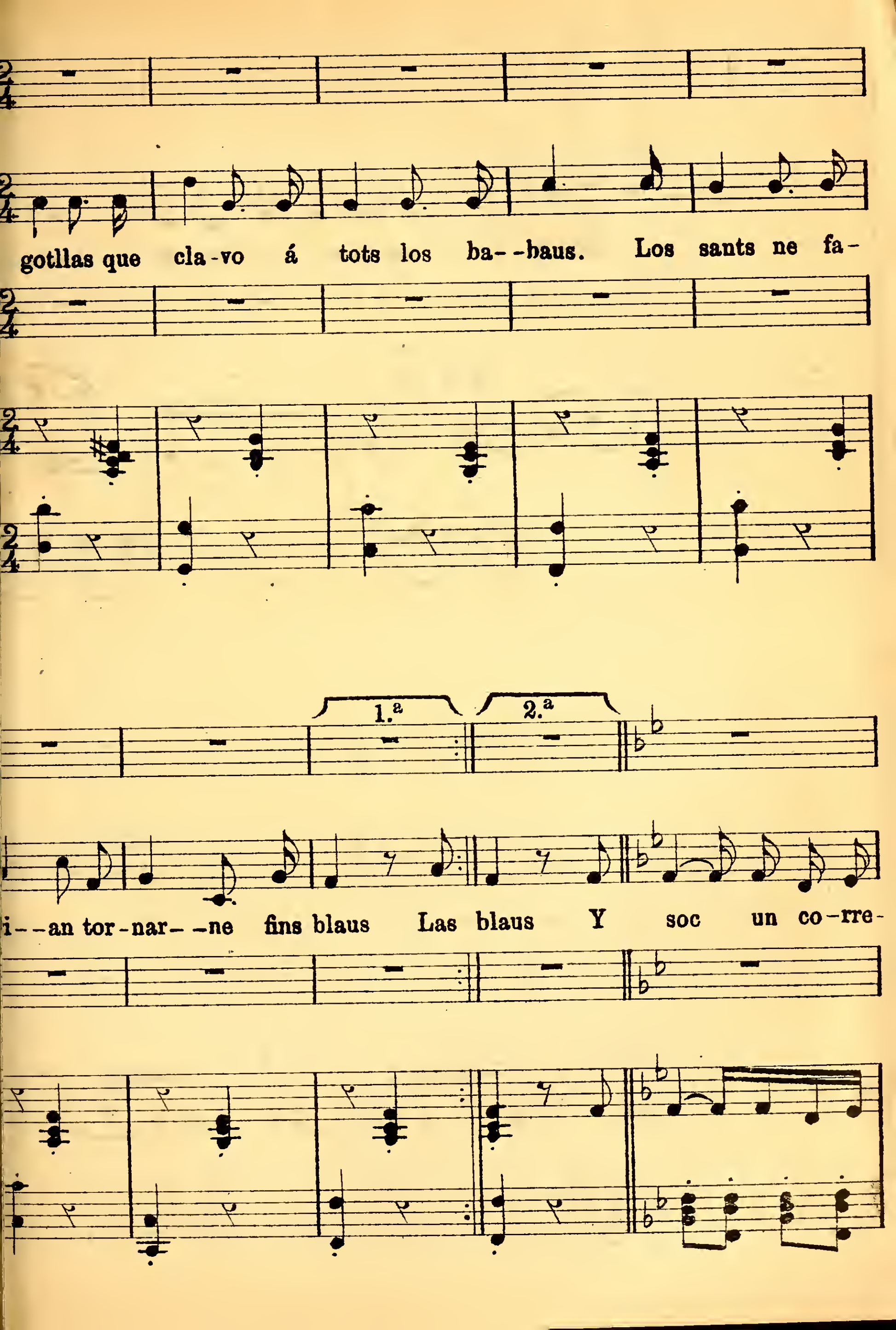

1.ª
tó sents--te--nir tant sols cinc du-ros vents y compras los mi-llons. Es
tó sents te--nir tant sols cinc du-ros vents y compras los mi--llons Es
tó sents te--nir tant sols cinc du-ros vents y compras los mi-llons Es
2.ª
llons Si li--qui--das ab ga-nan-cias co--bra rás com home honrat Mes
llons ab ga-nan-cias co-bra-rás com home honrat
llons ab ga-nan-cias co-brarás com home honrat

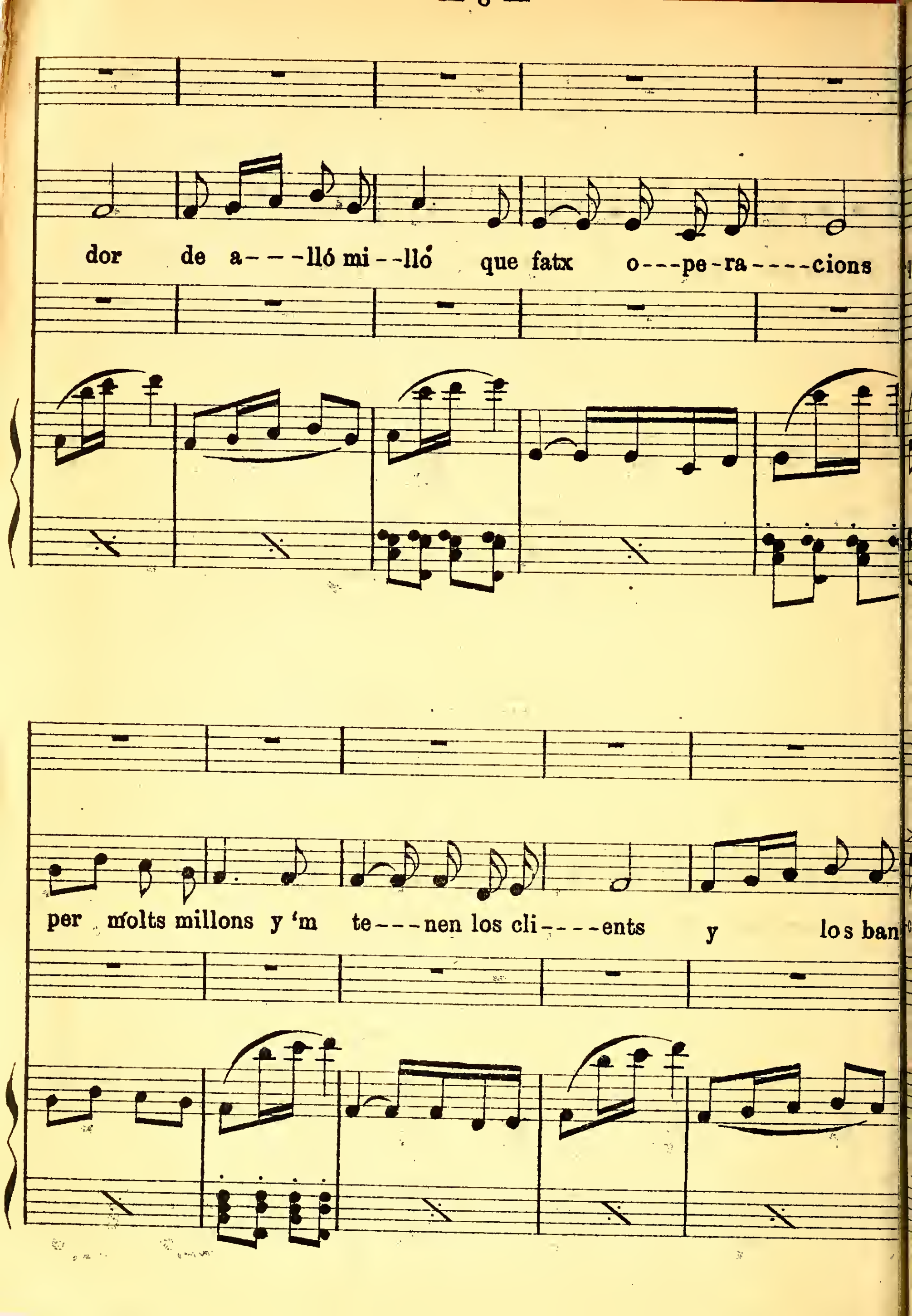

ts al quadro at posan per cobrar ja t'en treurant Compro O-
quadro at posant per co-brar ja t'en treurant Compro O-
quadro at posant per co-brar ja t'en treurant. Do--no Fransas
ses Cubas prenc Tresos al preu de quaran-ta fins cinc
ses Cubas prenc Tresos al preu de quaran-ta fins cinc
Tinc I--bè-rics

Sentsmil rals ne venc
Joá tres quarts co-pons
sents mil rals ne venc
Joá tres quarts co-pons
Doncs á set octaus jo'n do--no
ters. Prenc á tots preus Norts y Cu---bas
ters Prenc á totspreusNorts y Cu--bas
to--mo
Do---no

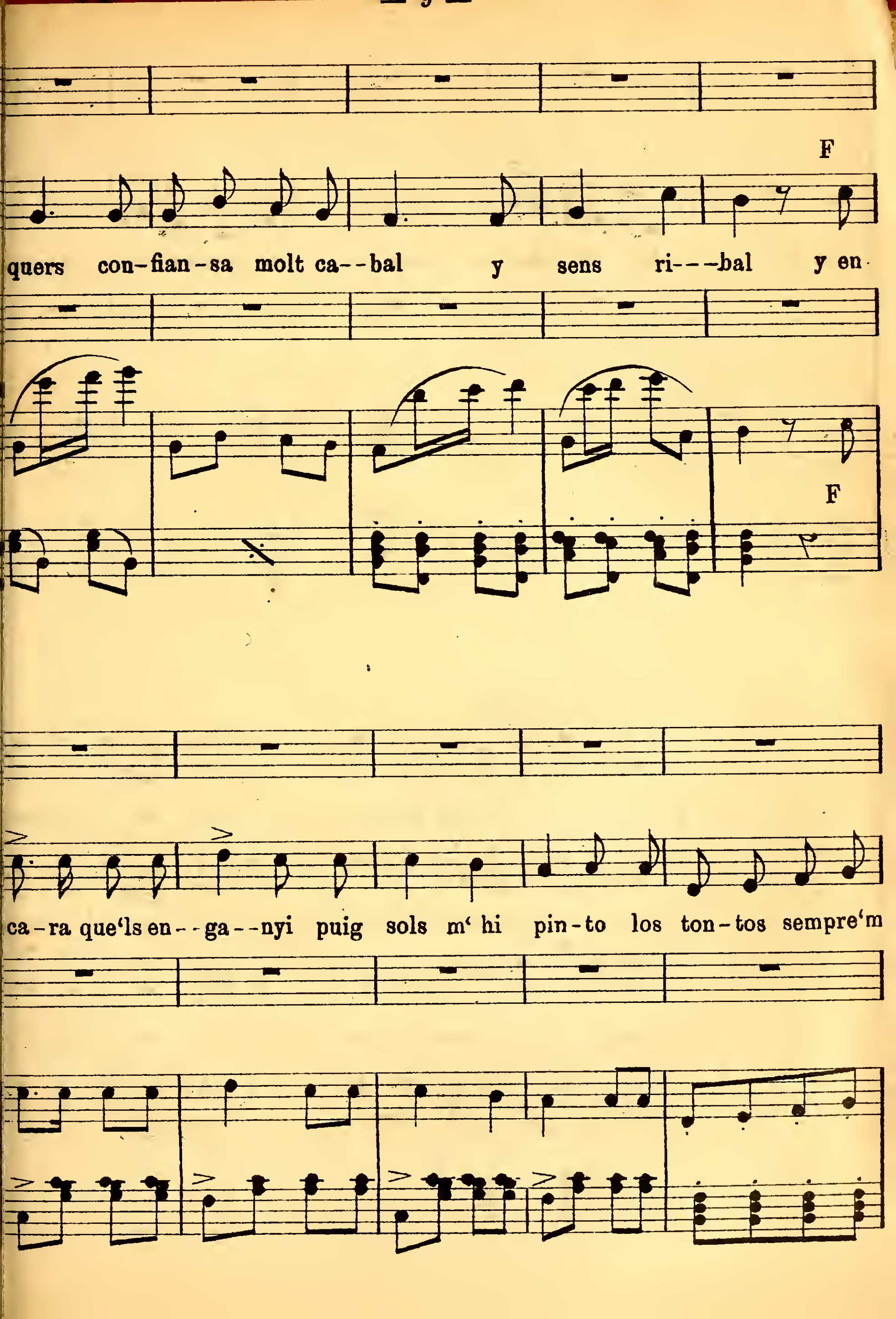

doy fet
Compro Orenses
Cubas
doy fet
Compro Orenses
Cubas
enc
doy fet
Dono Fransas
Tinc I--bè-rics
enc
Tresos al preu de quaran--ta
fins cinc sens mil rals ne venc
enc
Tresos al preu de quaran--ta
fins cinc sens mil rals ne venc
sens mil rals ne venc

N.° 2
Larguetto
Solo
ARIA DE GARROFA
Corre - dor soc de la Bolsa- -de vos tès molt serv
PIANO
P
dor es mont nom Ga-rro-fa Quin-to yá'nel nom jo faig ho- -nor
P.
La
P

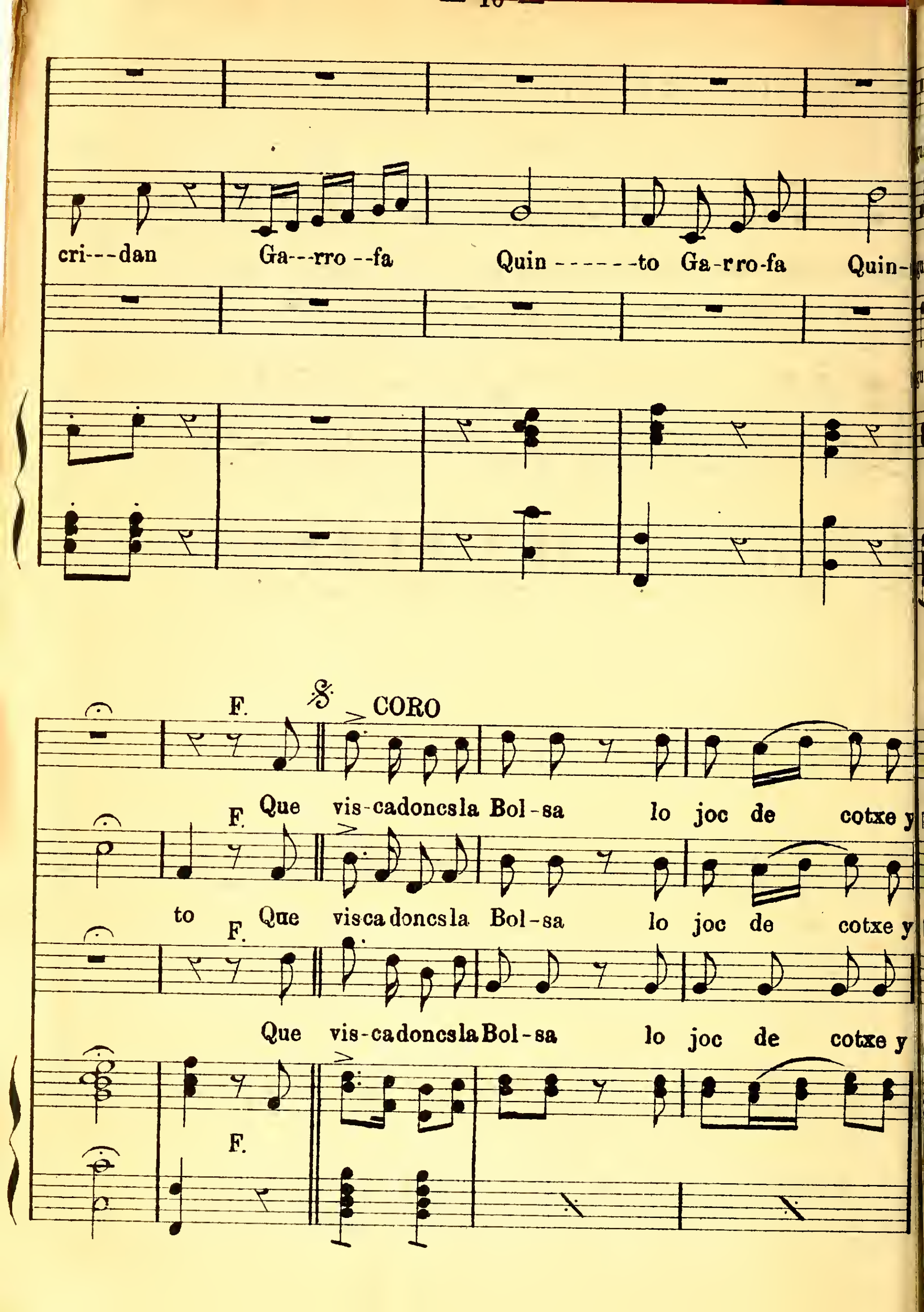

gotllas que cla-vo á tots los ba--baus. Los sants ne fa-
1.a
2.a
i--an tor-nar--ne fins blaus Las blaus Y soc un co-rre-

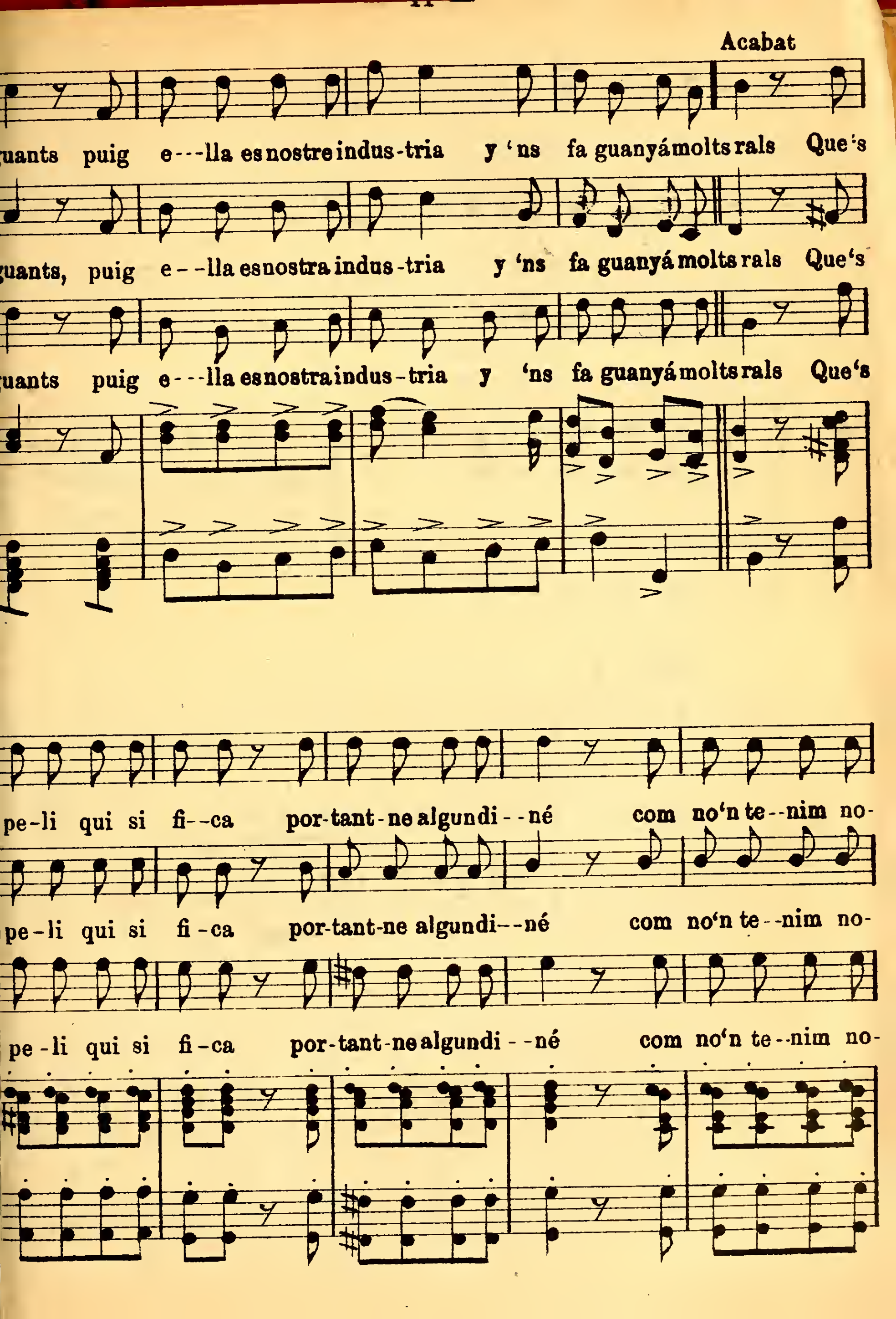

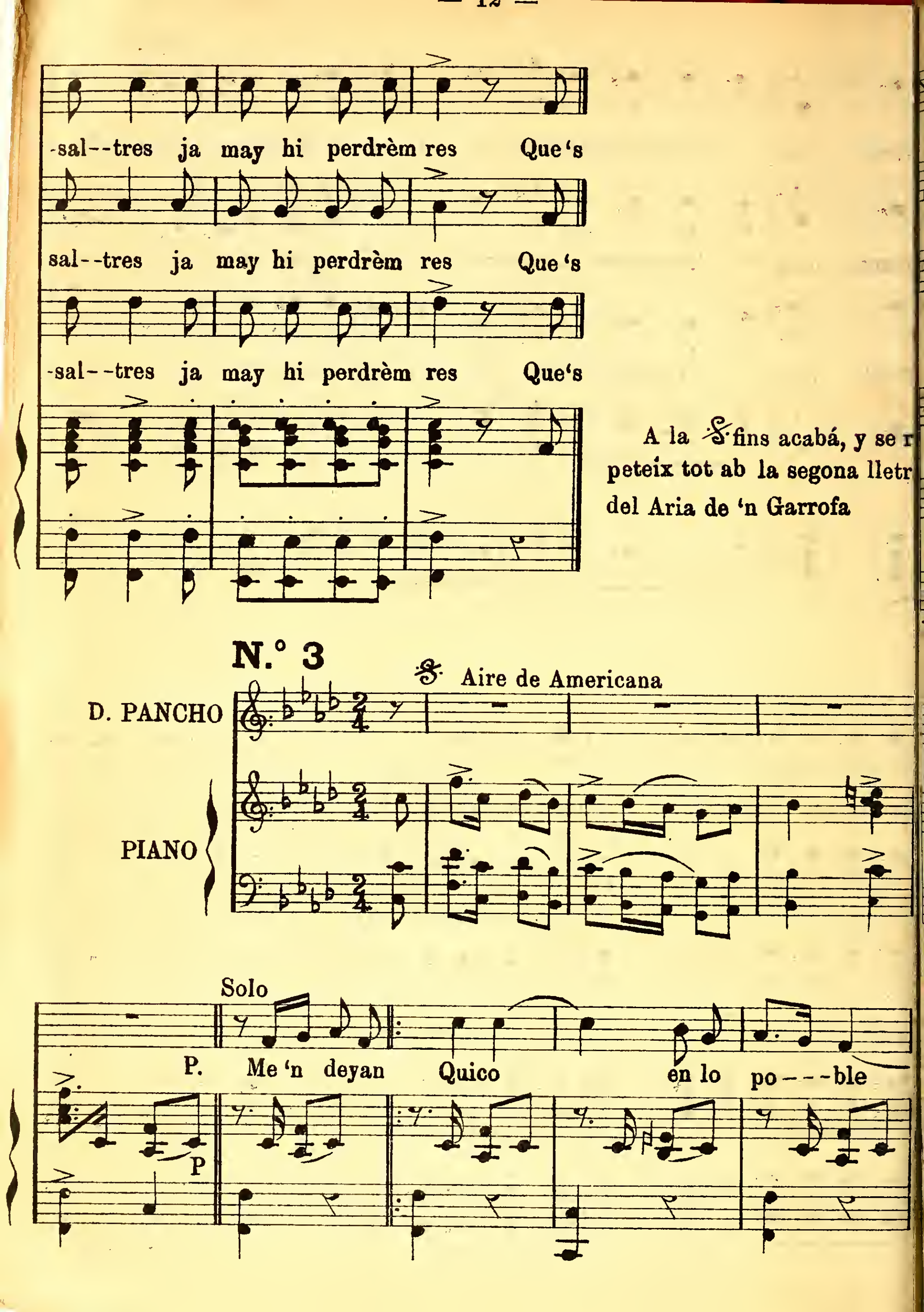
dor de a---lló mi--lló que fatx o---pe-ra----cions
per mólts millons y 'm te---nen los cli----ents y los ban

F
quers con-fian-sa molt ca--bal y sens ri---bal y en-
F
ca-ra que'ls en--ga--nyi puig sols m' hi pin-to los ton-tos sempre'm

cri- - -dan Ga- -rro - -fa Quin - - - - - -to Ga-rro-fa Quin-
F.
CORO
Que vis-cadoncsla Bol-sa lo joc de cotxe y
F.
to Que visca doncs la Bol-sa lo joc de cotxe y
F.
Que vis-cadoncslaBol-sa lo joc de cotxe y
F.

Acabat
uants puig e---lla es nostre indus-tria y 'ns fa guanyá molts rals Que's
uants, puig e--lla es nostra indus-tria y 'ns fa guanyá molts rals Que's
uants puig e---lla es nostra indus-tria y 'ns fa guanyá molts rals Que's
pe-li qui si fi--ca por-tant-ne algun di--né com no'n te--nim no-
pe-li qui si fi-ca por-tant-ne algun di--né com no'n te--nim no-
pe-li qui si fi-ca por-tant-ne algun di--né com no'n te--nim no-

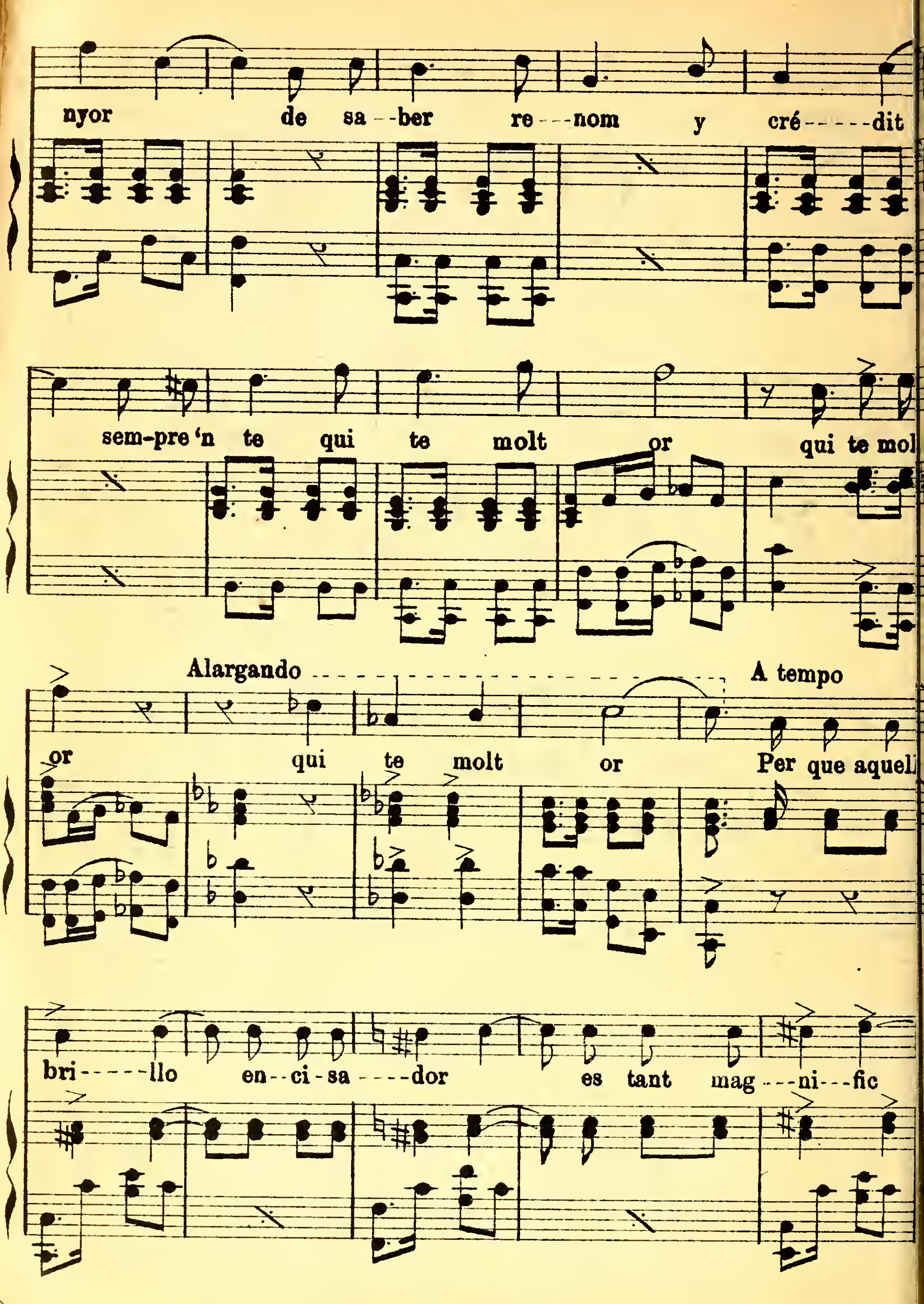

— 12 —
-sal--tres ja may hi perdrèm res Que 's
sal--tres ja may hi perdrèm res Que 's
-sal--tres ja may hi perdrèm res Que's
A la fins acabá, y se re-
peteix tot ab la segona lletr
del Aria de 'n Garrofa
N.° 3
Aire de Americana
D. PANCHO
PIANO
Solo
P. Me 'n deyan Quico en lo po---ble
P

quant a------na----ba brut de cals a---re Don

Pan----cho me 'n diu-----hen perque tinc jo

grans cau-----dals Me 'n deyan 1.ª 2.ª Lo di---ner si---

--gui 'l que 's vul---ga á tot hom fa ser se--

nyor de sa--ber re---nom y cré-----dit
sem-pre 'n te qui te molt or qui te mol
Alargando
A tempo
or qui te molt or Per que aquell
bri----llo en--ci-sa----dor es tant mag---ni---fic

queatraulos cors y a mes si trin------ca ab grocs xin-

xons arreu li diuhen a--mo y se-nyor a--mo y

se------nyor.

A la 𝄋

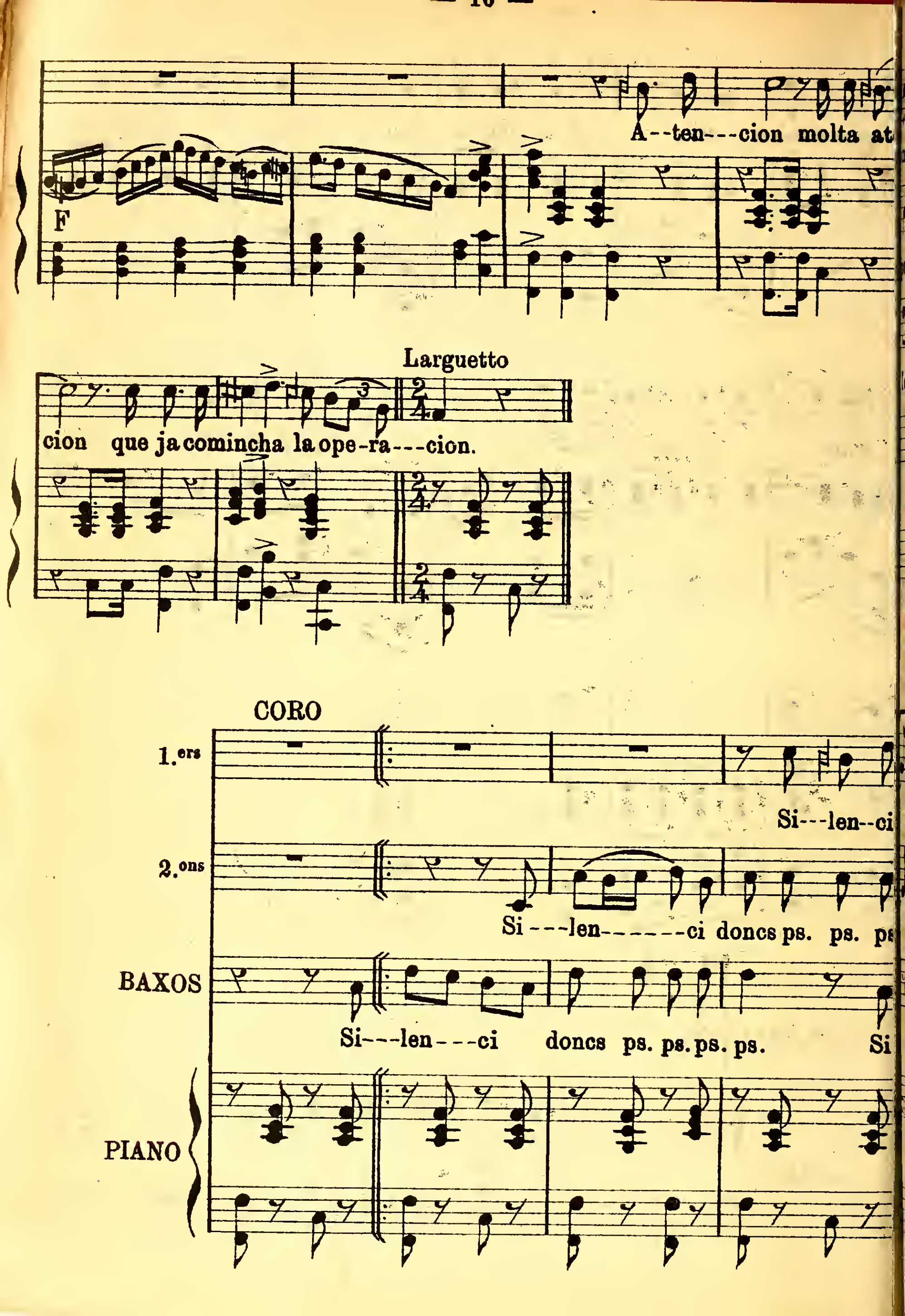
N.° 4
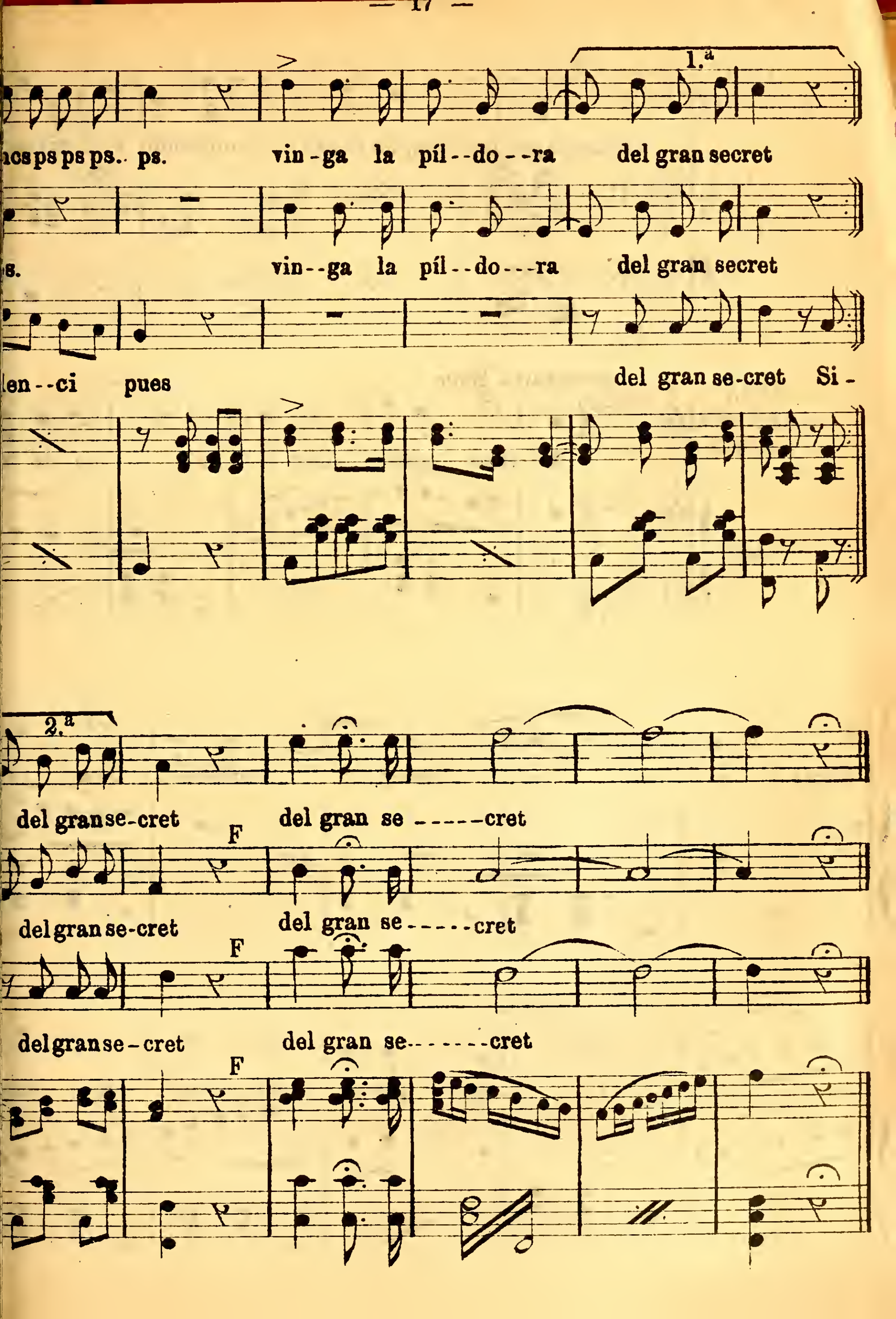
Moderatto
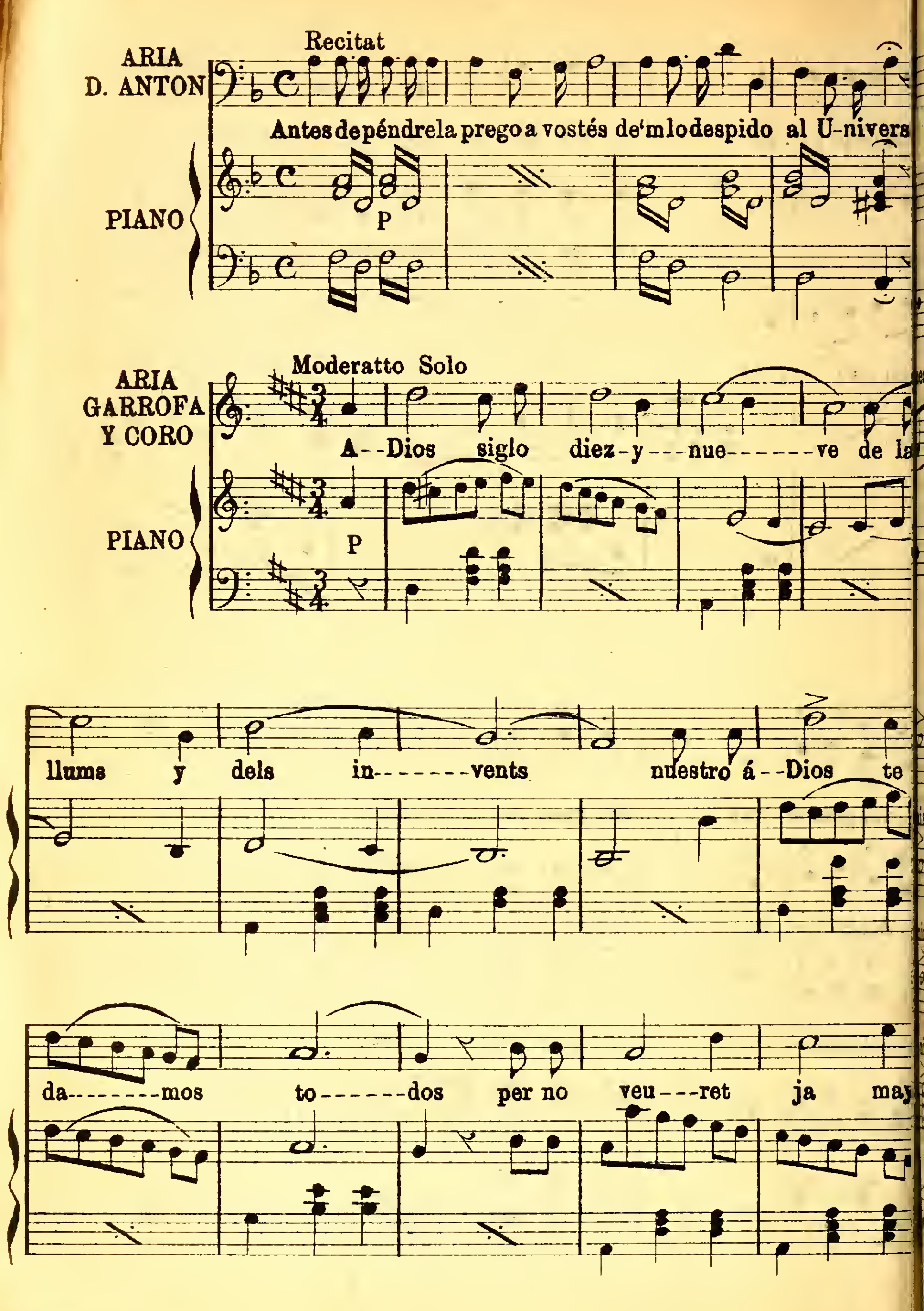
D. PACO

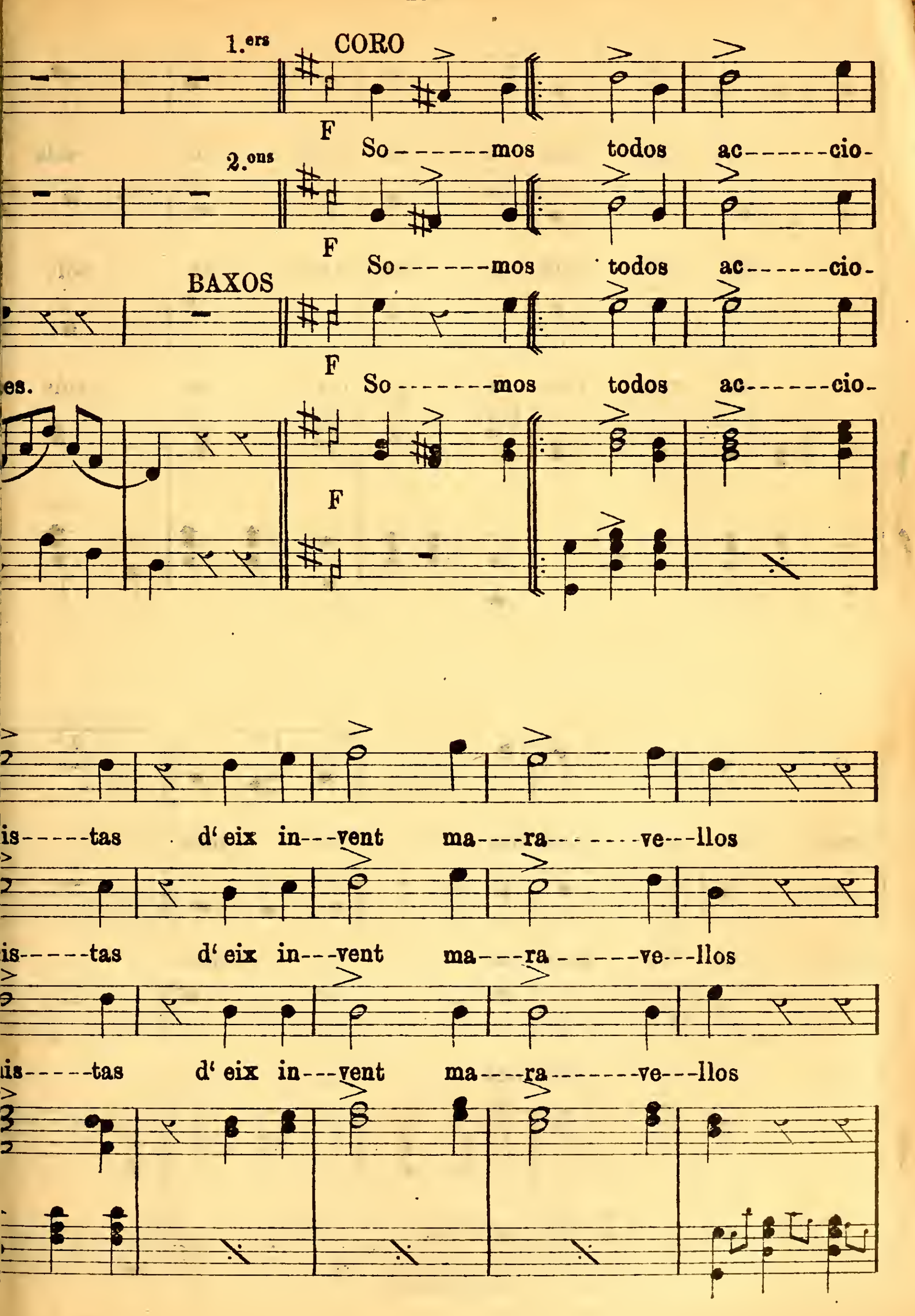
PIANO
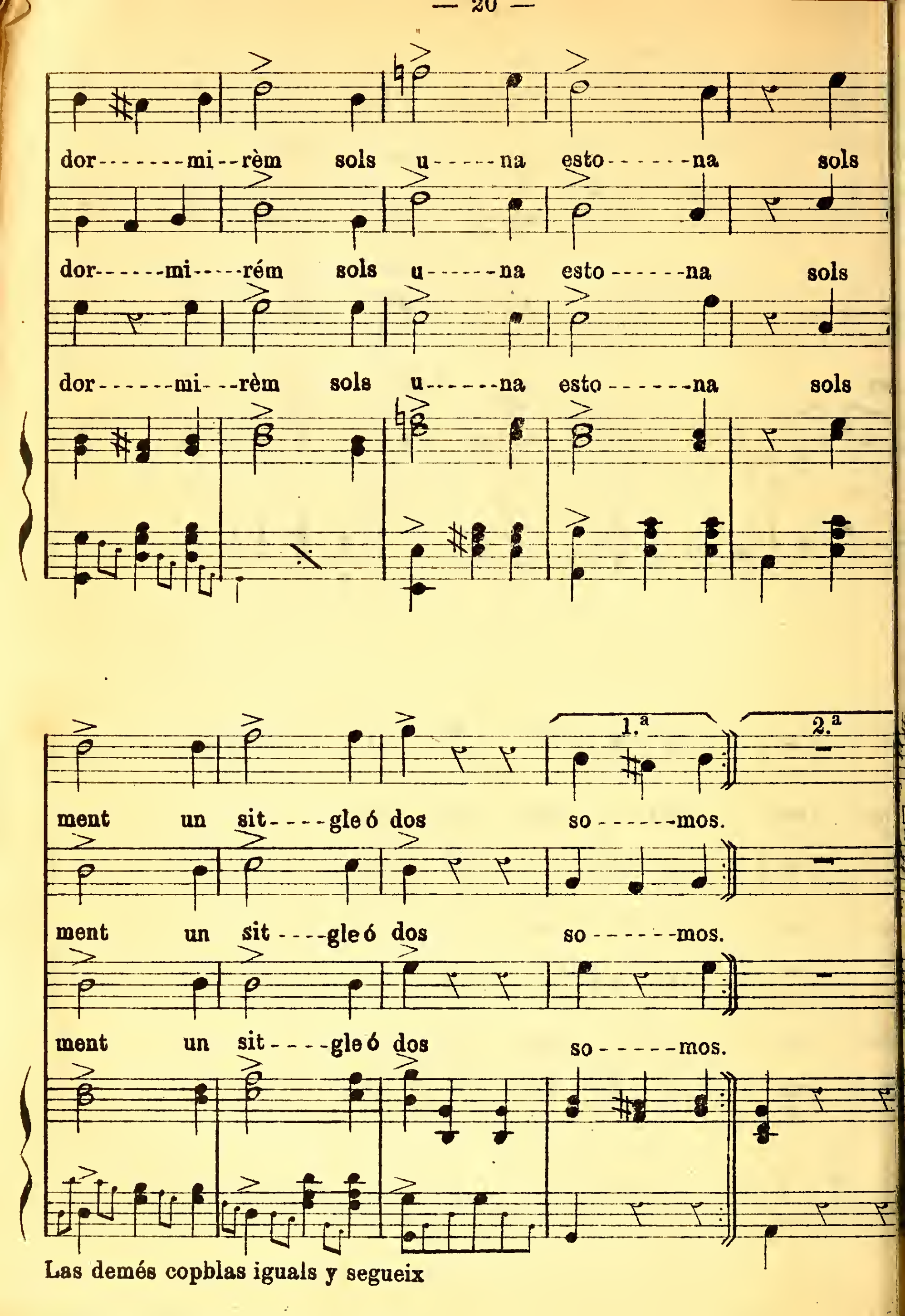
F

F
A--ten---cion molta at
Larguetto
cion que ja comincha la ope-ra---cion.
CORO
1.ers
Si---len--ci
2.ons
Si ---len------ci doncs ps. ps. ps
BAXOS
Si---len---ci doncs ps. ps. ps. ps.
Si
PIANO
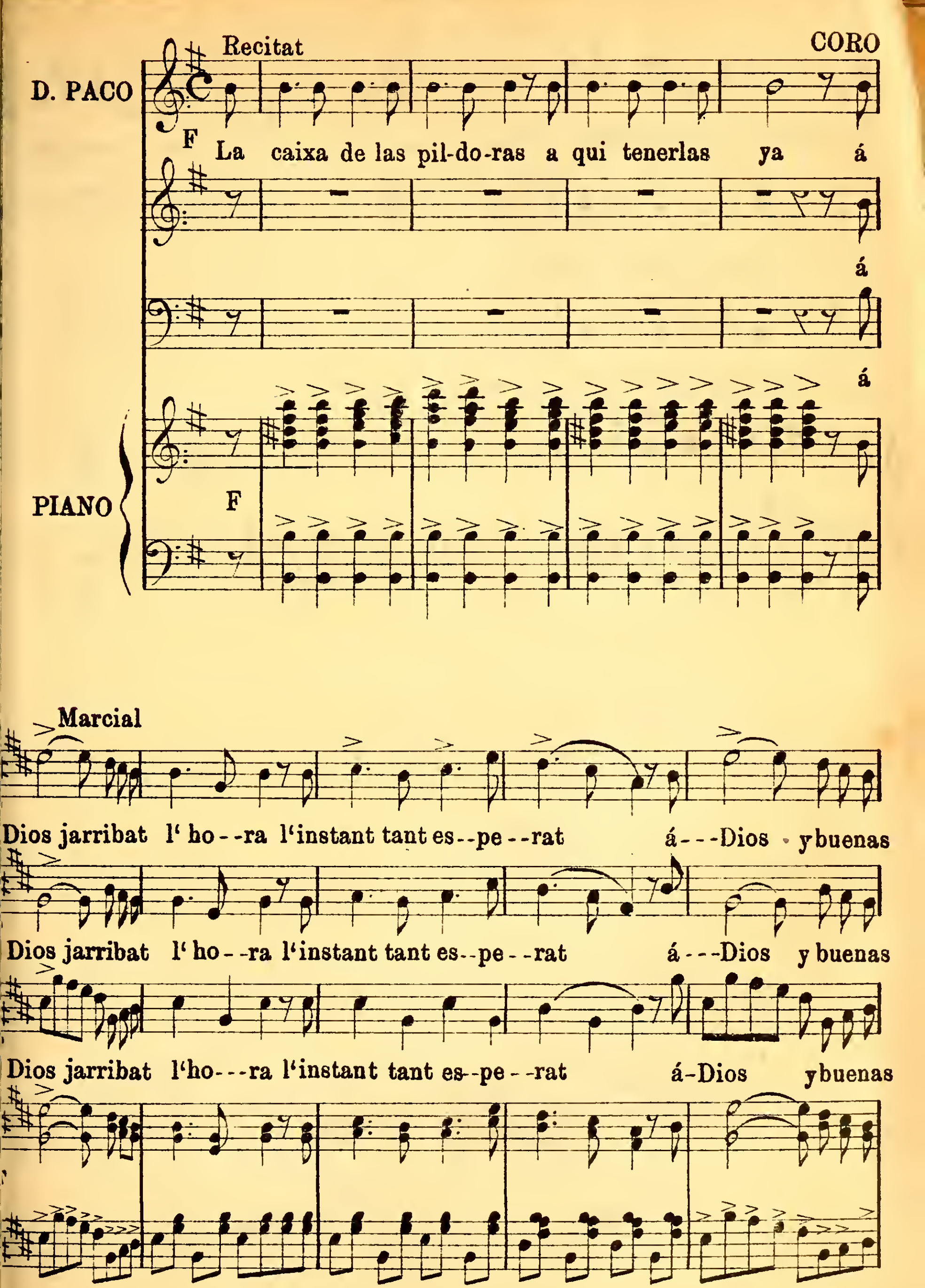

1.a
ncs ps ps ps.. ps. vin - ga la píl - - do - - ra del gran secret
s. vin - - ga la píl - - do - - - ra del gran secret
len - - ci pues del gran se - cret Si -
2.a
del gran se - cret del gran se - - - - - cret
F
del gran se - cret del gran se - - - - - cret
F
del gran se - cret del gran se - - - - - - - cret
F

ARIA
D. ANTON
Recitat
Antes depéndrela prego a vostés de'mlodespido al U-nivers
PIANO
P
ARIA
GARROFA
Y CORO
Moderatto Solo
A--Dios siglo diez-y---nue------ve de la
PIANO
P
llums y dels in-------vents nuestro á--Dios te
da-------mos to------dos per no veu---ret ja may

1.ers
CORO
F
So-------mos todos ac------cio-
2.ons
F
So-------mos todos ac------cio-
BAXOS
F
So-------mos todos ac------cio-
es.
F
is-----tas d' eix in---vent ma----ra-------ve---llos
is-----tas d' eix in---vent ma---ra------ve---llos
is-----tas d' eix in---vent ma---ra-------ve---llos

Las demés copblas iguals y segueix

Recitat
CORO
D. PACO
F
La caixa de las pil-do-ras a qui tenerlas ya á
á
á
PIANO
F
Marcial
Dios jarribat l' ho--ra l'instant tant es--pe--rat á---Dios y buenas
Dios jarribat l' ho--ra l'instant tant es--pe--rat á---Dios y buenas
Dios jarribat l'ho---ra l'instant tant es-pe--rat á-Dios ybuenas

1.ª 2.ª D. PACO

noches quin goig al desper- - -tar á tar á la una á las dugas á

noches quin goig al desper- - -tar á tar
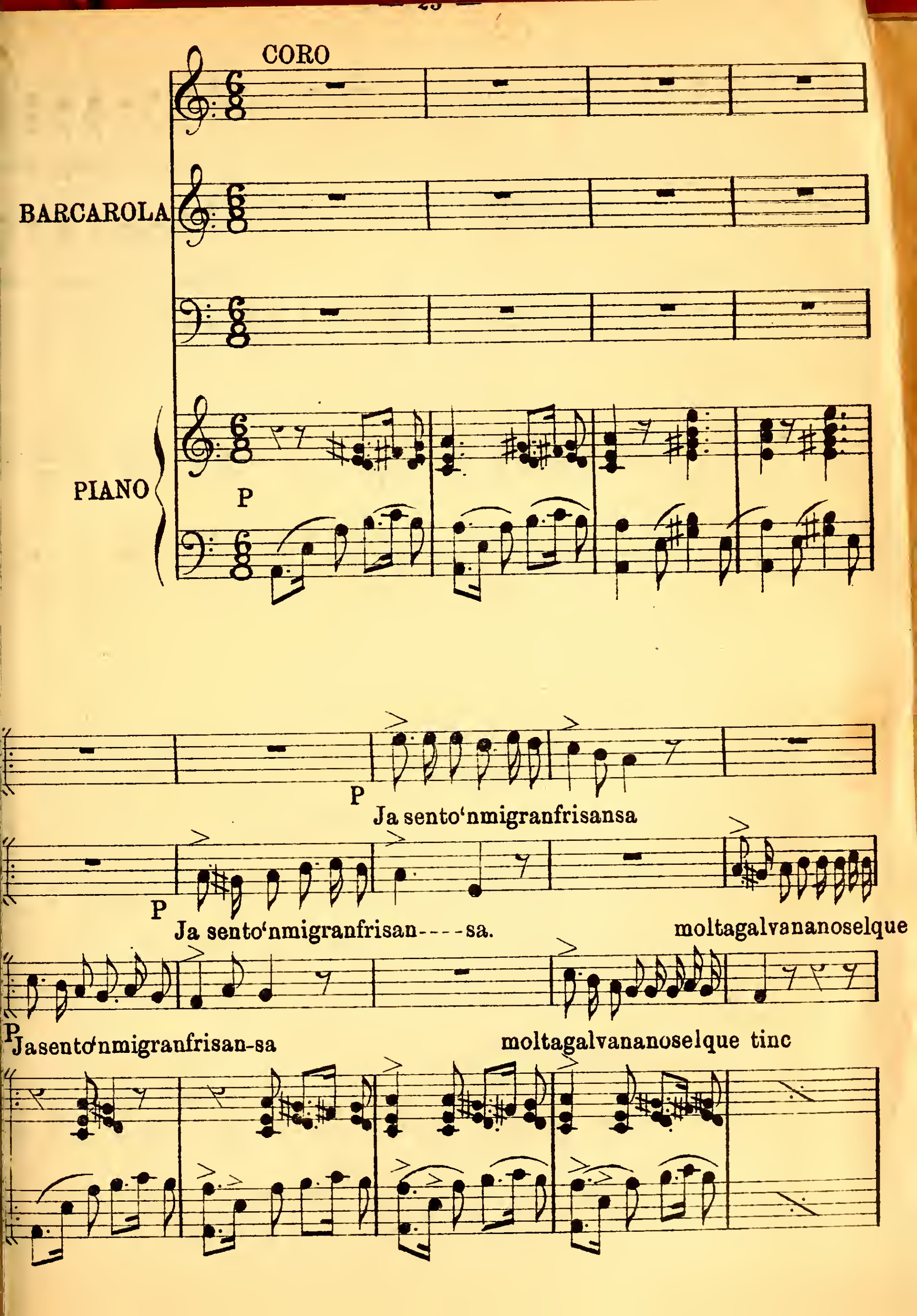
noches quin goig al desper - - -tar á tar

ad Libitum TOTS
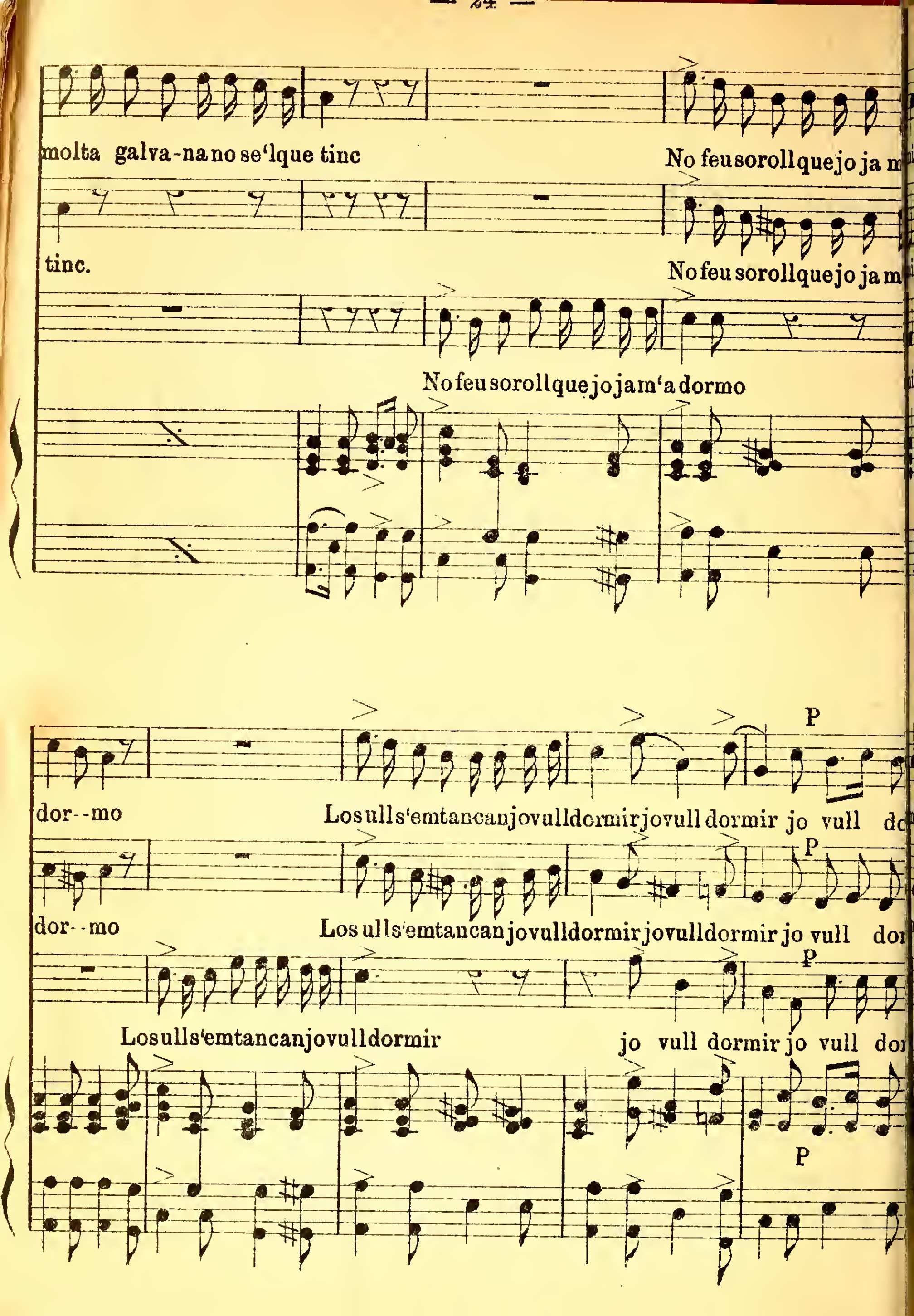
tres.

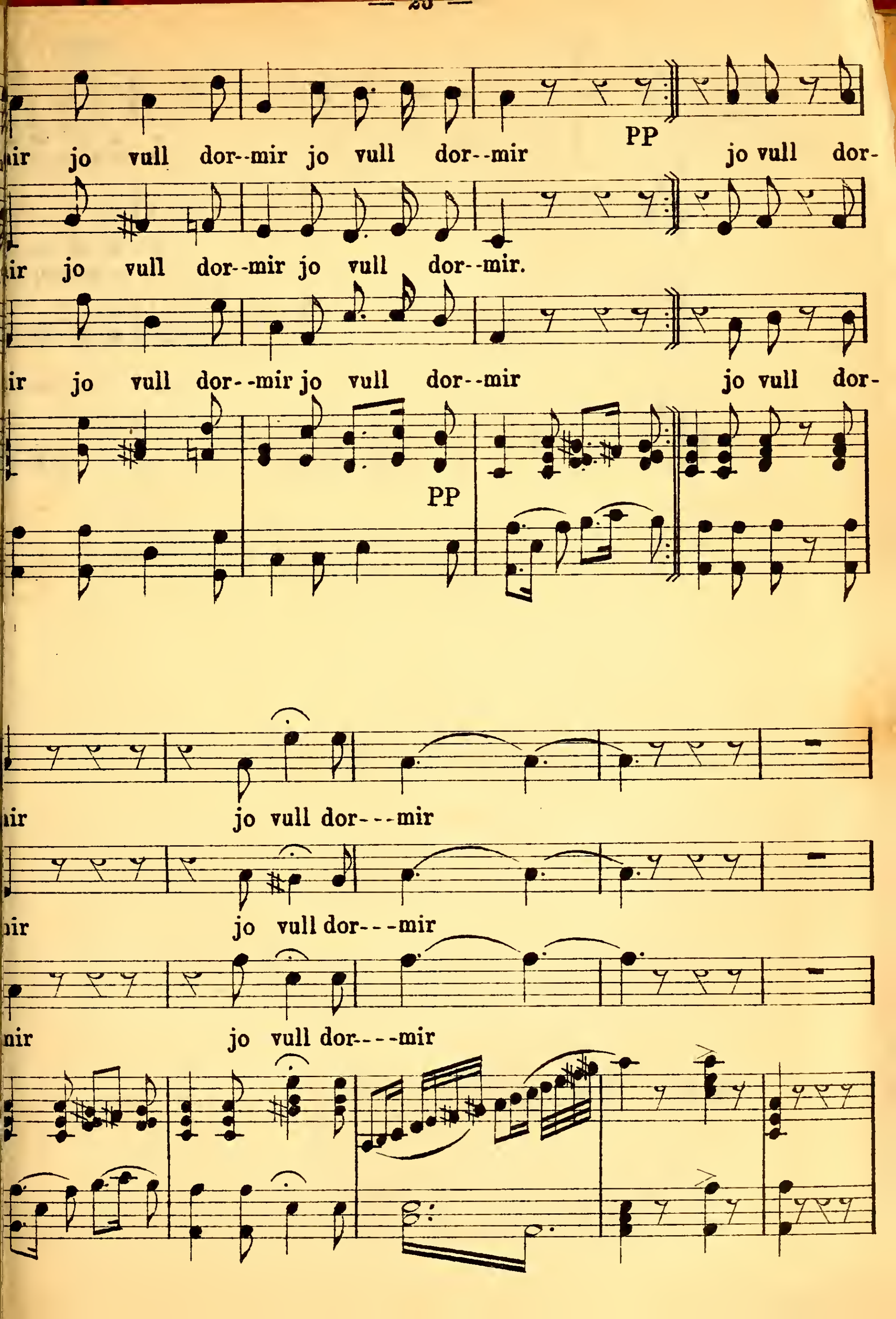
CLOC

F.

CORO
BARCAROLA
PIANO
P
P
Ja sento'nmigranfrisansa
P
Ja sento'nmigranfrisan- - - -sa.
moltagalvananoselque
P
Jasento'nmigranfrisan-sa
moltagalvananoselque tinc

molta galva-na no se'lque tinc
No feu soroll que jo ja m
tinc.
No feu soroll que jo ja m
No feu soroll que jo jam'a dormo
P
dor--mo
Los ulls s'em tancan jo vull dormir jo vull dormir jo vull do
dor--mo
Los ulls s'em tancan jo vull dormir jo vull dormir jo vull do
Los ulls s'em tancan jo vull dormir
jo vull dormir jo vull do

mir jo vull dor--mir jo vull dor--mir
PP
jo vull dor-
mir jo vull dor--mir jo vull dor--mir.
mir jo vull dor--mir jo vull dor--mir
jo vull dor-
PP
mir
jo vull dor---mir
mir
jo vull dor---mir
mir
jo vull dor---mir

Largo

CORO

GARROFA
SEGUEIX
RECITANT

P

Ca---lleu veniu a--quí

ja s' adormit
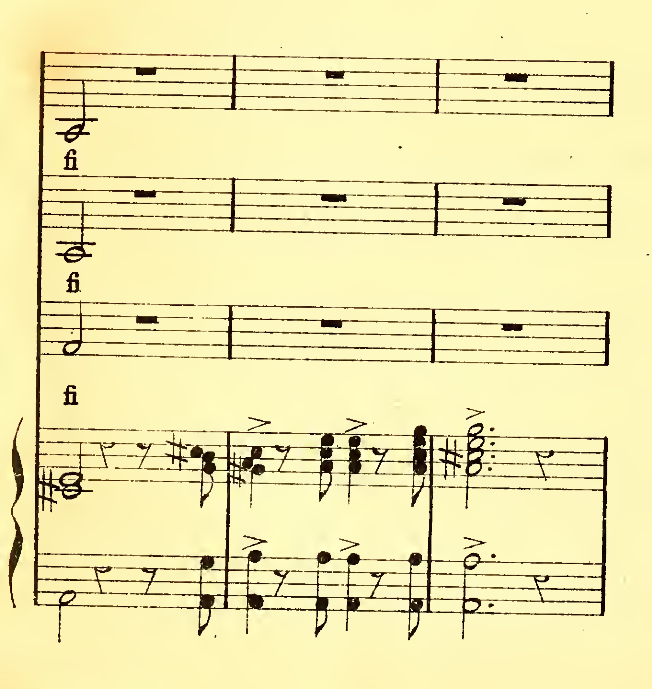
ja s' adormit

ja s' dor mit

PIANO

P

PP

Ayre de Vals

CORO Y GARROFA

GARROFA

P

Vi- -va la gres- - - - ca

PIANO

P

CORO

GARROFA

CORO

vi - - -va la bro - - - - - - -ma Quin cop de te - - - - - -las, vi- - -va la

F

vi - - -va la bro - - - - - - -ma

vi- - -va la

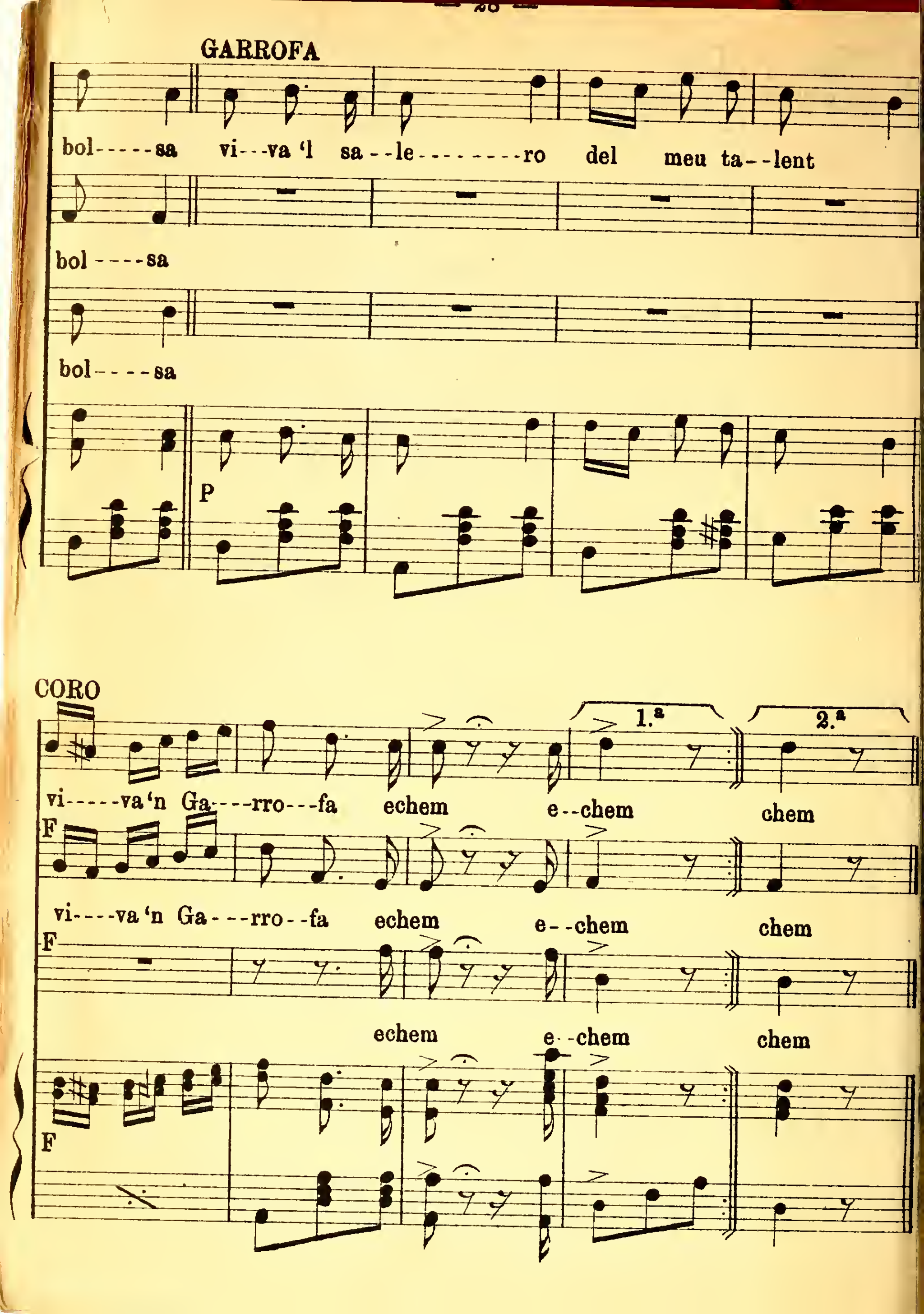
F

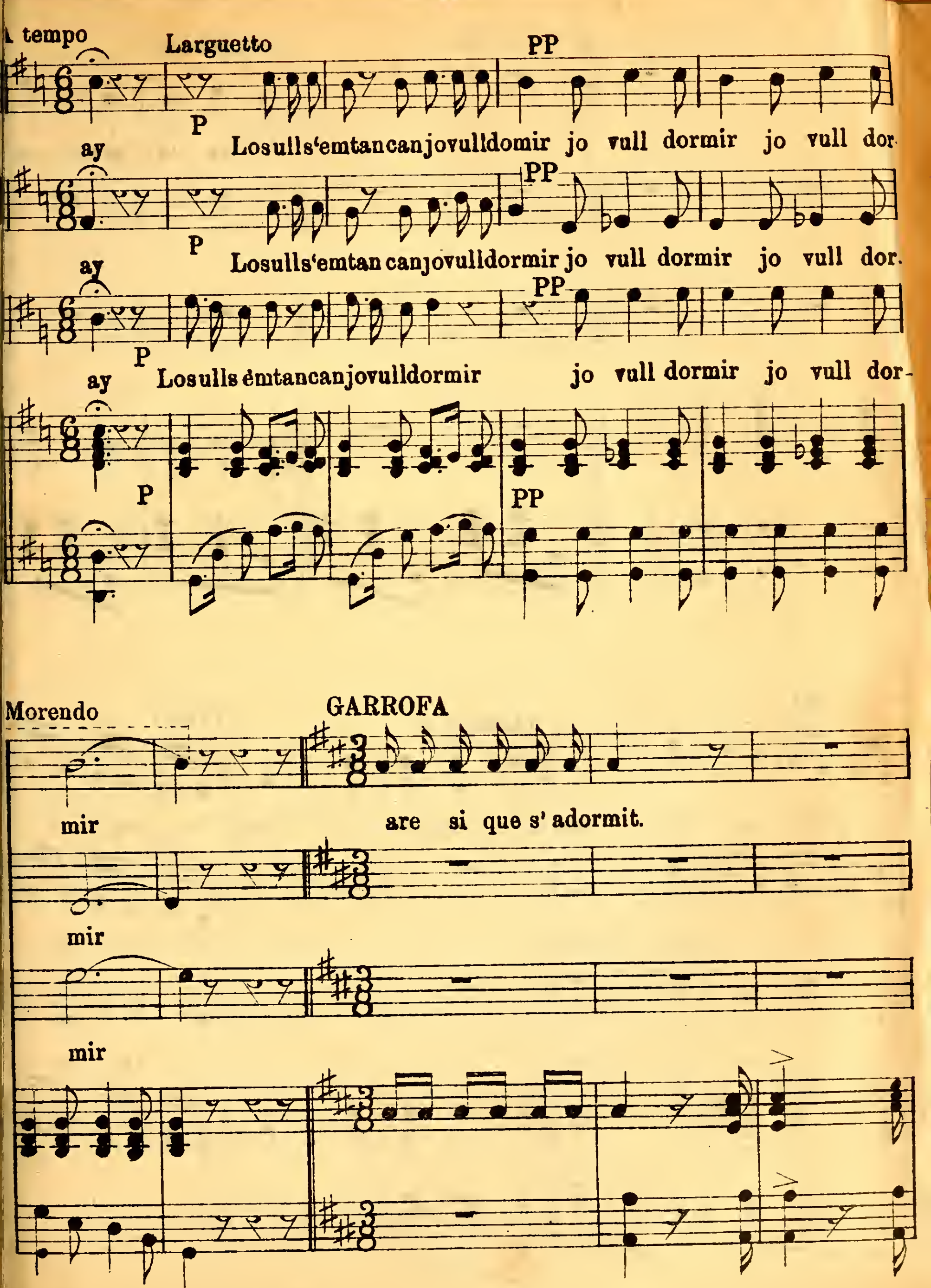
vi- - -va la bro - - - - - -ma

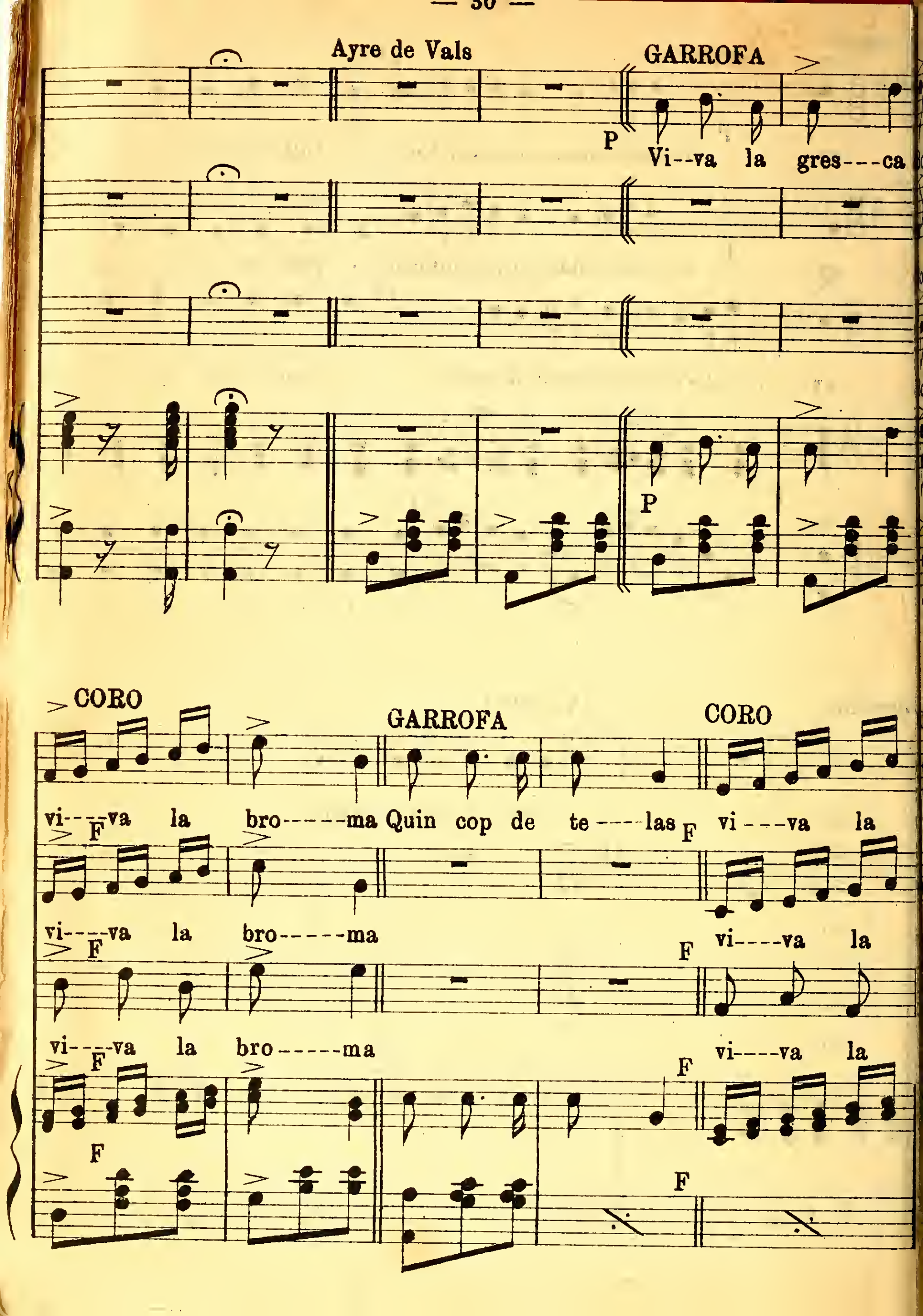
vi- - -va la

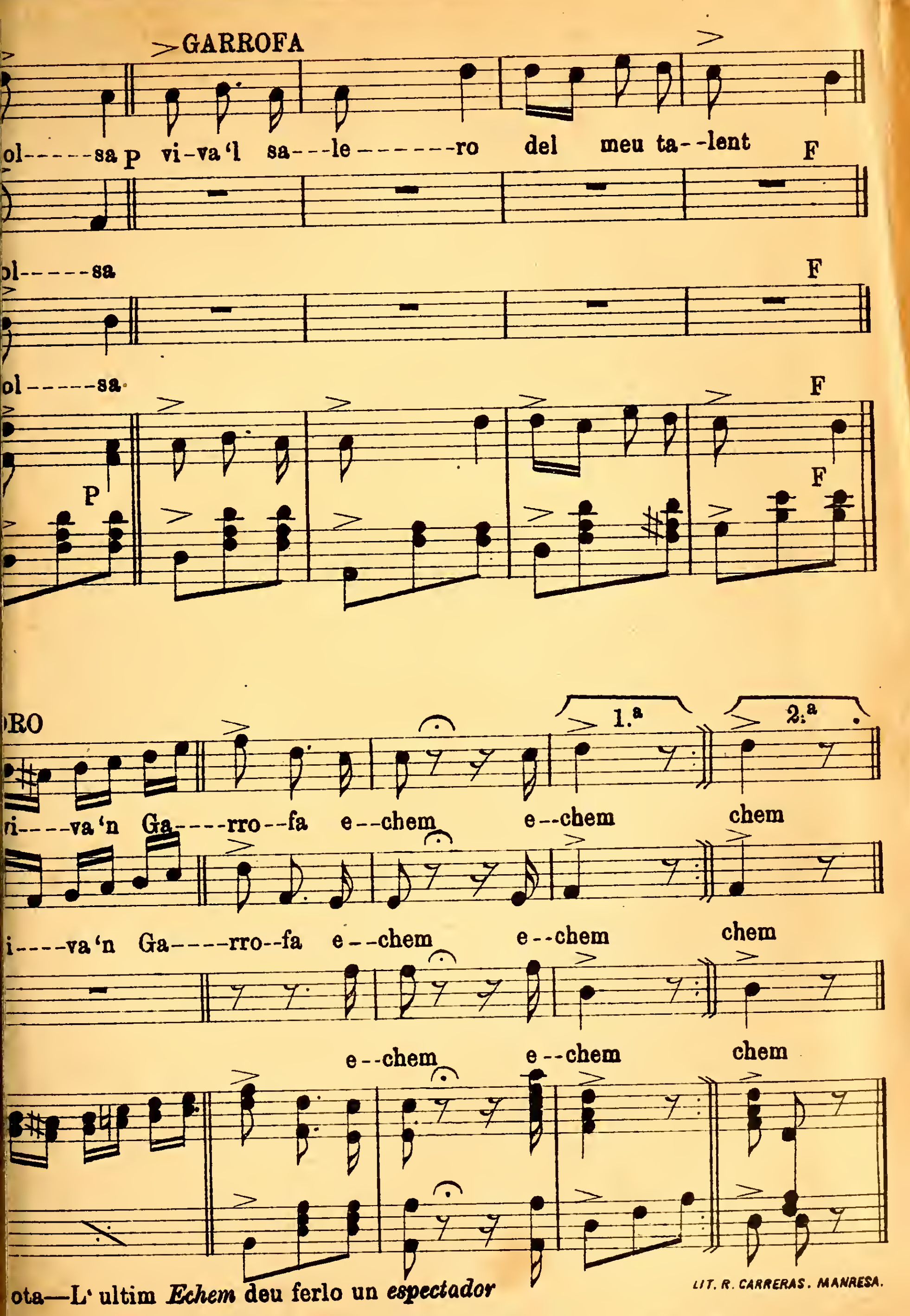
F

F

GARROFA
bol-----sa vi---va 'l sa--le--------ro del meu ta--lent
bol----sa
bol----sa
P
CORO
1.ª
2.ª
vi-----va 'n Ga---rro---fa echem e--chem chem
F
vi----va 'n Ga---rro--fa echem e--chem chem
F
echem e--chem chem
F

A tempo
Larguetto
PP
P
ay
Losulls'emtancanjovulldomir jo vull dormir jo vull dor.
ay
Losulls'emtan canjovulldormir jo vull dormir jo vull dor.
ay
Losulls émtancanjovulldormir jo vull dormir jo vull dor-
Morendo
GARROFA
mir
are si que s' adormit.
mir
mir

Ayre de Vals
GARROFA
P
Vi--va la gres---ca
P
CORO
GARROFA
CORO
vi---va la bro-----ma Quin cop de te---las
vi---va la
F
F
vi---va la bro-----ma
vi----va la
F
F
vi---va la bro-----ma
vi----va la
F
F
F
F

— 31 —
GARROFA
ol- - - - - -sa p vi-va 'l sa- - -le - - - - - - - -ro del meu ta- -lent
F
ol- - - - - -sa
F
ol - - - - - -sa
F
P
F
RO
1.ª
2.ª
i- - - - -va 'n Ga- - - - -rro- -fa e- -chem e- -chem chem
i- - - - -va 'n Ga- - - - -rro- -fa e- -chem e- -chem chem
e- -chem e- -chem chem
ota—L' ultim Echem deu ferlo un espectador
LIT. R. CARRERAS. MANRESA.

En très ò mes actes

El Nacimiento del Salvador, Zarzuela en 4 actos y en verso. 1'50 pesetas.
El Martirio de San Anastasio. Zarzuela en 4 actos y en verso. 1'50.
El fill pròdic. Drama en 4 ac. y en vèrs. 1'50.
L' avaro. Drama en 3 actes y en vèrs. 1'50.
Els Pastorèts nòus. Drama en 3 a. y en v. 1'50
Dabalades del còr. Drama en 3 a. y en v. 1'50.
Les escòles laiques. Drama en 3 a. y en v. 1'50
Enrique VIII el Nerón de Inglaterra. Drama en 4 actos y en pròsa. 1'50.
¡Víctima del masonisme! Drama en 3 actes y en vèrs. 1'50.
L' Endevinayre. Com. en 3 a. y en vèrs. 1'50.
La Vèrge del Tura. Drama en 3 a. y en v. 1.
El castell de finestres. Drama en vèrs. 1'50.
El Sufragi universal. Com. en 3 a. y en v. 2.
¡Fruyts anárquics! Drama en 3 a. y en v. 2.
Les calces de vellut. Dra. en 3 a. y en v. 1'50.
Dos fills. Drama en 3 actes y en vèrs. 2.
La igualtat de classes. Dra. en 3 a. y en v. 2.
El rector de Granollers. Dra. en 3 a. y en v. 2.
El cast Josèp en Egipte. Dra. en 4 a. y en v. 1.
Els moneders falsos. Drama en 3 a. y en v. 2.
Huc el pastor. Drama en 3 a. y en v. 1'50.
El llenyatayre. Drama en 3 a. y en pròsa. 2.
El secret inviolable. Drama en 3 a. y en v. 2.
Hamlèt. Drama en 3 actes y en vèrs. 2.
Metjes y mártirs. Drama trágic en 3 actes y en vèrs. 2.

En premsa:

El puntal de la casa. (2.ª edició). Drama en 3 actes y en vèrs. 2.

En dos actes

El retorn de Palestina. Drama en 2 actes y en vèrs...
La repartidora. Sarsuèla en 2 actes y en vèrs, ab la música. 3.
La levita del Avi. Drama en 2 a. y en p. 1'50.
Víctima del deber. Drama en 2 a. y en v. 2.
Un sabi fi de sigle. Bromèta en 2 actes y dividits en 3 quadros. 1'50.
Els bandolers. Sarsuèla en 2 actes y en vèrs, ab quadèrn de música. 7'50.
Un cas còm un cabás. Comèdia històrica en 2 actes y en vèrs. 1'50.
El presidari. Drama en 2 a. y un pròlec, v. 2.
Sens esperança. Drama en 2 a. y epílec, p. 2.

En un acte

La Loteria. Comèdia en 1 a. y en pròsa. 1.
La rialla. Sarsuèla en 1 a. y en vèrs, ab la música. 1'50.
Mòdes. Revista crítica en 1 a. y en v. 0'50.
La bola de neu. Passatje còmic-jocós en 1 acte y en vèrs. 1.
El pillèt d' òus. Sainète en 1 acte. 0'25.
De gorres. Joguina en 1 a. y en vèrs. 0'50.
Les burles fan còm les professons. Pessa en 1 acte y en vèrs. 0'50.
L' artícle quinze. Pessa en 1 a. y en v. 0'50.
Un afayta clatells. Pessa en 1 a. y en v. 0'50.
Lealtad a prueba. Ensayo dramático. 0'50.
Eleazar. Drama en 1 acto. 0'35.
La tertulia. Vetllada còmica en 1 a. y en v. 1.
La gròssa de Nadal. Atzegallada en 1 acte y dos quadros y en vèrs. 1.
¡Catalunya! Quadro dramátic en 1 a. y en v. 1.
La meva senyora. Monòlec en 1 a. y en v. 1.
¡Vells y bòig! Divertiment còmic en 1 acte y en vers. 1.
A cavall d' un gos. Segona part del *Gos ab pères.* Disbarat en 1 acte y en vèrs. 1.
Els esperitistes. Joguina còmica en 1 acte y en vèrs. 1.
La mestrèssa de casa. Segona part de *La meva senyora.* Monòlec en 1 acte y en vèrs. 1.
No hay posada. Pieza andaluza en tres puntos y en verso. 0'40.
Un rayo de luz. Monólogo castellano en un acto y en verso. 0'50.
¡Criatures naxem!... Sarsuèla en un acte y en vèrs, ab la música. 2'50.
Fin del orgullo ò muerte de Napoleón I. Monólogo histórico-dramático en 1 a. y en v. 1.
Entre'l menescal y'l metje. Sainète en 1 acte y en pròsa. 1.
Gòt per copa. Comèdia en 1 a. y en vèrs. 1.
La Tunyina. Comèdia en 1 a. y en vèrs. 1.
Cápsules Maüser. Sarsuèla en 1 acte y en vèrs ab la música. 3.
El llibertador de Suissa. Drama en 1 acte y en vèrs. 1.
Conveniències. Comèdia en 1 a. y en v. 1.
L' Allotjat. Sarsuèla en 1 acte y en vèrs. 2.
La Adoración de los Magos. Zarzuela en 1 acto y en verso. 0'50.
A cal jutje. Sainète en 1 acte y en pròsa. 1.
Fugir del fòc... Comèdia en 1 a. y en v. 1.
Sastres pòbres que robèu... Comèdia en 1 acte y en vèrs. 1.
El fantasma de Sant Tèlm. Pessa en 1 acte y en pròsa. 1.
L' anunci. Juguèt en 1 acte y en pròsa. 1.
El 33,333. Juguèt-còmic en 1 a. y en pròsa. 1.
El rapte de D. Sabino. Diálec-còmic en 1 acte y en pròsa. 1.
Qui tot ho vòl tot ho pèrd. Comèdia en 1 acte y en pròsa. 1.
El dia dels Ignocents. Sainète en 1 a. y en v. 1.
Retratos. Comèdia en 1 acte y en pròsa. 1.
Una còsa que passa. Pessa bilingüe en 1 acte y en vèrs. 1.
El grills de les sèbes. Gatada en 1 acte y en vèrs. 0'50.